

Antoni K. Gajewski

**POLSKIE TOWARZYSTWO
BADAŃ RADIACYJNYCH
im. Marii Skłodowskiej-Curie
w latach 1967-2000**

WARSZAWA 2001

SPIS TREŚCI

1. Przedmowa	3
2. Narodziny Towarzystwa 29.06.1967 – 08.01.1969	5
3. Kadencja pierwsza 08.01.1969 – 23.04.1971	7
4. Kadencja druga 23.04.1971 – 28.04.1973	11
5. Kadencja trzecia 28.04.1973 – 23.04.1976	15
6. Kadencja czwarta 23.04.1976 – 20.04.1979	19
7. Kadencja piąta czyli najdłuższa kadencja 20.04.1979 – 07.04.1983	22
8. Kadencja szósta i siódma 07.04.1983 – 18.04.1986 – 29.03.1989	25
9. Kadencja ósma i dziewiąta 29.03.1989 – 02.04.1992 – 06.04.1995	29
10. Kadencja dziesiąta i jedenasta 06.04.1995 – 16.04.1998 – 11.09.2001	33
11. Zarząd Główny, Komisja Rewizyjna, Sąd Koleżeński	35
12. Zjazdy Towarzystwa	37
13. Szkoły Jesienne	38
14. Medal im. Marii Skłodowskiej-Curie	38
15. Laureaci Medalu im. Marii Skłodowskiej-Curie	40
16. Nagrody Naukowe	41
17. Laureaci nagród naukowych PTBR	44
18. Działalność finansowa	55
19. Spis Członków	58

1. PRZEDMOWA

W 1995 r. ukazało się moje opracowanie pt.: „Polskie Towarzystwo Badań Radiacyjnych im. Marii Skłodowskiej-Curie w latach 1967-1994”. Dzisiaj mam przyjemność przedstawić historię naszego Towarzystwa poszerzoną o następne sześć lat jego działalności. Ukazuje się ona w trzydziestą czwartą rocznicę powstania Towarzystwa.

Wszystkie informacje przedstawione poniżej pochodzą z dokumentów znajdujących się w archiwum Towarzystwa, dokumentów, jakie posiadał sam autor, oraz dokumentów ofiarowanych lub wypożyczonych przez profesorów Władysława Pękale, Zbigniewa Zagórskiego i Krzysztofa Chomiczewskiego. Autor składa Im serdeczne podziękowania za pomoc, której nie sposób przecenić, zważywszy, że archiwum Towarzystwa jest niekompletne, zwłaszcza pod względem dokumentacji z kilkunastu ostatnich lat.

Autor winien jest Czytelnikowi pewne wyjaśnienia redakcyjne. Zacytowane fragmenty dokumentów (bez żadnych poprawek) zaznaczono kursywą. Respektując historyczny charakter opracowania, zachowano stopnie i tytuły naukowe, jakie w danej chwili przysługiwały opisywanym uczonym. Od tej zasady odstąpiono kilkakrotnie, a mianowicie w zestawieniu list członków Zarządu Głównego, Komisji Rewizyjnej, Sądu Koleżeńskiego oraz w spisie wszystkich członków Towarzystwa. W tych przypadkach starano się ustalić dla nich obecny tytuł lub stopień naukowy, posługując się ostatnim wydaniem Informatora Nauki Polskiej. Przyjęto przy tym

zasadę, że w wypadku profesorów tytularnych podano tylko tytuł naukowy (w skrócie: prof.), a w innych wypadkach – stopień naukowy. Skrót doc. dr zastosowano u tych, przy których nazwisku figuruje taki zapis w wymienionym Informatorze, lub które nie są w Informatorze wymienione. Niestety nie udało się dla wszystkich ustalić aktualnego tytułu lub stopnia naukowego, za co autor serdecznie przeprasza.

Dla ścisłości należy zaznaczyć, że w niniejszym opracowaniu zamieszczono także pewne informacje z 2001 roku, a tym samym przekroczone granice czasu historycznego wyznaczonego w tytule.

Autor będzie wdzięczny Czytelnikom za wskazanie wszystkich pomyłek lub nie znanych faktów, które można by w przyszłości wykorzystać do doskonalszego opisu dziejów Towarzystwa.

Warszawa, 1 sierpnia 2001 r.

Antoni K. Gajewski

2. NARODZINY TOWARZYSTWA

29.06.1967 – 08.01.1969

Powstanie Towarzystwa można wiązać z trzema wydarzeniami i trzema datami. Pierwsze z nich to zebranie założycielskie, które odbyło się 29 czerwca 1967 roku w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie. Drugie to decyzja z dnia 3 lutego 1968 roku Urzędu Spraw Wewnętrznych Prezydium Rady Narodowej miasta stołecznego Warszawy, zarządzająca wpisaniem do rejestru Stowarzyszeń Urzędu Spraw Wewnętrznych Stowarzyszenia pod nazwą „**Polskie Towarzystwo Badań Radiacyjnych im. Marii Skłodowskiej-Curie**”, pod numerem 898. Decyzja ta spowodowała, że dotychczasowy Komitet Organizacyjny uzyskał uprawnienia Zarządu Głównego. Wreszcie trzecie wydarzenie to I Zjazd Towarzystwa, który odbył się 8 stycznia 1969 roku.

Za dzień narodzin Towarzystwa najbardziej uzasadnione wydaje się przyjęcie pierwszej z wymienionych dat. W ten sposób bowiem do historii Towarzystwa zaliczony zostaje okres kilkunastu miesięcy wypełnionych wieloma pracami organizacyjnymi. Sprawozdanie z tych prac ogłoszono w 1970 roku, w XIV tomie (nr 9) *Postępów Techniki Jądrowej*. W artykule tym znajdujemy następujący opis wydarzeń:

„W rozwoju badań radiacyjnych w niektórych krajach od kilkunastu, w innych od kilku lat istotną rolę odgrywa działalność towarzystw badań radiacyjnych. Wśród pracowników polskich ośrodków badań radiacyjnych od kilku lat umacniało się przekonanie, że postępowi prac doświadczalnych w chemii i fizyce radiacyjnej, w radiobiologii i w związanych z tymi dziedzinami kierunkach medycyny, nie towarzyszy w naszym Kraju odpowiedni rozwój kontaktów między poszczególnymi instytutami, laboratoriami i grupami badaczy.

W maju br. minęło trzy lata od chwili, gdy grupa osób reprezentujących różne kierunki badawcze wystąpiła z inicjatywą mającą na celu zmianę takiego stanu rzeczy.

Inicjatywa utworzenia towarzystwa badań radiacyjnych spotkała się z bardzo przychylnym oddźwiękiem. Wiele osób udzieliło poparcia temu poczynaniu i zadeklarowało udział w pracach organizacyjnych. Kilka tygodni później, w dniu 29 czerwca 1967 r., w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie odbyło się zebranie założycielskie Polskiego Towarzystwa Badań Radiacyjnych. Na zebranie to z ośrodków badań radiacyjnych Warszawy, Łodzi, Białegostoku, Gdańska, Krakowa, Torunia i Wrocławia przybyło 31 osób reprezentujących różne kierunki badawcze.

W toku żywej dyskusji omówiono cele i formy pracy towarzystwa. Uznano, że naczelnym celem Polskiego Towarzystwa Badań Radiacyjnych ma być zbliżenie badaczy różnych specjalności. Najlepszym symbolem takiego celu w dziedzinie badań radiacyjnych jest imię naszej wielkiej rodaczki Marii Skłodowskiej-Curie. Z tego względu członkowie-założyciele postanowili, że pełna nazwa Towarzystwa brzmieć będzie: Polskie Towarzystwo Badań Radiacyjnych im. Marii Skłodowskiej-Curie.

Dyskusja na zebraniu założycielskim stała się podstawą opracowania statutu Polskiego Towarzystwa Badań Radiacyjnych im. Marii Skłodowskiej-Curie (PTBR). Obecnie gdy Towarzystwo rozpoczęło już swą działalność w oparciu o prawomocny statut warto zwrócić uwagę na szczególnie dyskutowaną na zebraniu założycielskim jego część, która mówi o celach i środkach działania PTBR. Czytamy tam m.in., że PTBR powinno organizować spotkania naukowców z dziedziny badań radiacyjnych, a także nawiązać kontakty naukowe pomiędzy poszczególnymi placówkami badawczymi w Kraju i za granicą. Wymiana doświadczeń, wzajemna ich ocena, kursy dokształcające i współpraca z pokrewnymi towarzystwami naukowymi to dalsze formy pracy, które mogą przyczynić się do rozwoju badań radiacyjnych. Statut PTBR przewiduje możliwość podjęcia działalności wydawniczej, która jest jednym z najlepszych czynników zbliżających i ożywiających środowisko. Wreszcie, zgodnie z opinią członków-założycieli, do zadań Towarzystwa należą popularyzacja osiągnięć w dziedzinie badań radiacyjnych oraz inicjowanie prac nad dziejami tej dziedziny wiedzy w naszym Kraju.

Na zebraniu założycielskim zwrócono uwagę na rolę jaką PTBR odegrać może dla ożywienia kontaktów pomiędzy polskimi i zagranicznymi ośrodkami badań radiacyjnych. Jest oczywiste, że włączenie się PTBR do akcji podejmowanych przez IARR i ESRB stworzy dla polskich badaczy radiacyjnych dogodną platformę do wymiany doświadczeń w skali przekraczającej granice naszego Kraju.

Dla realizacji uchwał powziętych na zebraniu założycielskim powołany został Komitet Organizacyjny PTBR w składzie: prof. dr Stefan Minc (przewodniczący), dr Janusz Beer (sekretarz), doc. dr Roman Broszkiewicz, doc. dr Andrzej Danysz, prof. dr Bogusława Jeżowska-Trzebiatowska, doc. dr Maria Kopeć, prof. dr Jerzy Kroh i płk dr med. Tadeusz Obara.

Komitet Organizacyjny w czasie swej osiemnastomiesięcznej działalności doprowadził do zatwierdzenia statusu Towarzystwa, przeprowadził szeroką akcję informacyjną o powstaniu PTBR oraz zorganizował Pierwszy Zjazd Towarzystwa.

Dysponując od chwili zatwierdzenia statusu uprawnieniami Zarządu Głównego, Komitet Organizacyjny przyjął do Towarzystwa 165 osób..."

Trzydziestu jeden członków założycieli wywodziło się z 20 różnych instytucji całego kraju. Był wśród nich także emerytowany profesor Cezary Anatol Pawłowski, wybrany w czasie I Zjazdu na członka honorowego Towarzystwa. Najliczniejszą pięcioosobową grupę stanowili pracownicy Zakładu Radiobiologii i Ochrony Zdrowia IBJ w Warszawie. Zwraca uwagę, że wśród członków założycieli był tylko jeden przedstawiciel Instytutu Techniki Radiacyjnej z Łodzi. W latach późniejszych pracownicy tego Instytutu stanowili najliczniejszą grupę osób wśród władz Towarzystwa.

W skład pierwszego Zarządu Głównego weszli przede wszystkim członkowie założyciele. Jednakże już w trakcie pierwszego Zjazdu wyłoniła się grupa osób, które w przyszłości aktywnie uczestniczyli w pracach Towarzystwa. I tak w skład Komisji Matki powołanej w czasie zjazdu wchodził dwaj przyszli Prezesi Towarzystwa – doc. dr Tadeusz Rudnicki i dr Jan Sabliński. Wśród sekretarzy zebrania była dr Irena Szumiel, do Zarządu Głównego kandydował dr Tadeusz Majle, Komisji Skrutacyjnej przewodniczył mgr Antoni Gajewski, a w jej skład wchodziła dr Hanna Ambroży.

Pierwszy Zjazd Towarzystwa 08.01.1969 r. zakończył okres powstawania Towarzystwa. W trakcie Zjazdu podjęto, po burzliwej dyskusji, uchwałę, która do dziś określa charakter Towarzystwa. Przyjęto bowiem, że mimo interdyscyplinarnego charakteru Towarzystwa, nie będzie się ono dzieliło na sekcje.

Dalszy rytm prac Towarzystwa wyznaczały kolejne kadencje Zarządu Głównego.

3. KADENCJA PIERWSZA

08.01.1969 – 23.04.1971

Pierwszy Zjazd Towarzystwa, w którym uczestniczyło 160 osób, wybrał Zarząd Główny i powierzył funkcję prezesa profesorowi Jerzemu Kroh. Na sekretarza Towarzystwa powołano dr. Janusza Beera, a na skarbnika doc. dr. Romana Broszkiewicza. Doc. R. Broszkiewicz poprosił w listopadzie 1970 r. o zwolnienie z pełnienia funkcji. W jego miejsce Zarząd Główny dokoptował jako skarbnika doc. dr. Stanisława Włodka. Do Zarządu Głównego wybrano 7 osób jako człon-

ków oraz 3 osoby jako zastępców członków. Wykaz osób, które wchodziły w skład Zarządu Głównego i innych władz Towarzystwa w trakcie kolejnych kadencji podano poniżej.

Podobnie jak każdy początek nie był to okres łatwy, niemniej rozwój Towarzystwa postępował bardzo szybko. Pod koniec 1969 roku Towarzystwo liczyło już 284 osoby, a w kwietniu 1971 – 314 osób. Ponadto Towarzystwo miało jednego członka wspierającego, którym było Centralne Laboratorium Przemysłu Bawełnianego. W tym czasie chemicy stanowili 36% członków, lekarze – 19%, biolodzy – 16%, fizycy – 12%, rolnicy – 9% oraz specjaliści z innych dziedzin – 7%.

Z czasem pojawiają się oddziały Towarzystwa. Jako pierwszy, powstaje 7 lutego 1969 roku Oddział Poznański z przewodniczącym doc. dr. T. Rudnickim. Wkrótce potem, w maju tego samego roku, zawiązuje się Oddział Łódzki z przewodniczącym doc. dr. S. Andrzejewskim. W grudniu 1970 roku powstaje Oddział Warszawski z przewodniczącym doc. dr. Z. Zagórskim.

Rok 1970 stanowi początek działalności wydawniczej. W sprawozdaniu przedstawionym w trakcie drugiego Zjazdu Towarzystwa znajdujemy następujący akapit poświęcony temu problemowi:

„... W wyniku kontaktów nawiązanych przez Zarząd Główny z redakcją „NUKLEONIKI” i życzliwości przewodniczącego Komitetu Redakcyjnego profesora Szczeniowskiego, łamy tego czasopisma zostały udostępnione dla prac oryginalnych z dziedziny badań radiacyjnych. Prace kierowane do „NUKLEONIKI” przez Zarząd Główny są publikowane w nieco przyspieszonym trybie i ukazują się w dziale pn. „Badania radiacyjne”. Zarząd spodziewa się, że tego rodzaju współpraca z „NUKLEONIKĄ” będzie nadal kontynuowana, a nawet rozszerzona.

Działalność wydawnicza PTBR opiera się jednak w głównej mierze na współpracy z Ośrodkiem Informacji o Energii Jądrowej i Redakcją Postępów Techniki Jądrowej. Współpraca ta umożliwia publikowanie prac przeglądowych jak również materiałów konferencyjnych. Mimo wielu początkowych trudności, wynikających z przeszkód natury formalnej, finansowej itp. współpraca z Ośrodkiem Informacji układa się coraz pomyślniej...”

W rezultacie starań Zarządu Głównego ukazał się w 1970 roku cytowany powyżej numer Postępów Techniki Jądrowej, zawierający materiał pierwszego Zjazdu Towarzystwa. Wydano również 9 komunikatów zawierających między innymi informacje z 15 posiedzeń Zarządu Głównego. Młodszy członkowie nasze-

go Towarzystwa mogą tego nie wiedzieć, a starsi być może już o tym zapomnieli, że w tamtych czasach uzyskanie zgody cenzury na wydawanie „Komunikatów” wymagało wielu zabiegów i starań. Pierwszą taką zgodę uzyskano już 03.07.1969 roku, kiedy to Prezes Głównego Urzędu Prasy, Publikacji i Widowisk zezwolił na „wydawanie powielanych 4 razy w roku Komunikatów wewnętrznych w nakładzie 300 egzemplarzy do 10 stron formatu A-4.” Zezwolenie to straciło moc w dniu 13 grudnia 1981 roku wraz z wprowadzeniem stanu wojennego. Ponownie zgodę na wydawanie Komunikatów uzyskano 21.12.1984 roku. Tym razem nie ograniczano już charakteru Komunikatów wewnętrznych, w zezwoleniu bowiem stwierdzono „bez ograniczania zasięgu”. Zezwolono również na powiększenie objętości do 16 stron. W latach późniejszych komunikaty te wydawano pod nazwą Biuletyn PTBR. Drukiem ukazały się także materiały konferencji naukowej zorganizowanej przez Oddział Łódzki na temat „Technika Radiacyjna w Gospodarce Narodowej”.

Oprócz wspomnianej wyżej Konferencji, Zarząd Główny z okazji obchodów 25-lecia PRL w 1969 roku zorganizował w Jabłonce symposium, na temat „Sterylizacja i konserwacja radiacyjna”, w którym wzięło udział 110 osób. Osiem lat później na ten sam temat odbyła się tak zwana Szkoła Jesienna w Zakopanem.

Szkoły Jesienne, które stanowią dzisiaj tradycję Towarzystwa, zostały zapoczątkowane w czasie pierwszej kadencji. Przez kilka pierwszych lat ich pełna nazwa brzmiała „Kursokonferencja – Szkoła Jesienna”. Ten zabawny zestaw pojęć wynikał z faktu, że pracownik naukowy, zgodnie z ówczesnymi przepisami, mógł uzyskać zwrot poniesionych kosztów tylko wówczas, gdy brał udział w kursokonferencji. Pierwsza Szkoła Jesienna, która odbyła się w dniach 5-10 października 1970 r., poświęcona była źródłom promieniowania jonizującego i metodyce pracy w badaniach radiacyjnych. Zestawienie wszystkich Szkół Jesiennych podano poniżej.

Pod koniec 1970 r. Zarząd Główny postanowił przyznawać nagrody naukowe. W tym celu powołał Komisję Nagród pod przewodnictwem prof. Z. Zagórskiego, której celem było opracowanie regulaminu przyznawania nagród Towarzystwa. Pierwsze owoce pracy tej Komisji widoczne były już w trakcie II Zjazdu Towarzystwa. Przyznawanie nagród naukowych w trakcie kolejnych kadencji stało się tradycją Towarzystwa. Zestawienie późniejszych przewodniczących Komisji Nagród, członków tej Komisji, a także laureatów nagrody PTBR w poszczególnych latach podano w dalszej części opracowania.

LISTA CZŁONKÓW ZAŁOŻYCIELI PTBR

Prof. dr Antoni Basiński ¹	Doc. dr Zofia Lassota ¹³
Dr Janusz Z. Beer ²	Doc. dr Julian Liniecki ¹⁴
Doc. dr med. Juliusz Borejko ³	Dr Stanisław Lipiński ¹⁵
Doc. dr Roman Broszkiewicz ⁴	Prof. dr Stefan Minc ¹⁶
Prof. dr Stanisław Ciborowski ⁵	Prof. dr Włodzimierz Mościcki ¹⁷
Doc. dr Włodzimierz Cukiersztajn ⁶	Dr Emil Nalborczyk ¹⁸
Doc. dr Andrzej Danysz ⁷	Plk dr med. Tadeusz Obara ¹⁹
Dr med. Juliusz Derecki ⁸	Doc. dr Włodzimierz Ostrowski ²⁰
Prof. dr Józef Hurwic ⁹	Prof. dr Cezary Anatol Pawłowski ²¹
Prof. dr Władysław Jasiński ⁶	Dr inż. Jerzy Peńsko ²¹
Prof. dr Bogusława Jeżowska-Trzebiatowska ¹⁰	Dr Olgierd Rosiek ²
Doc. dr med. Jerzy Kawiak ¹¹	Prof. dr David Shugar ¹³
Dr med. Janusz Komender ¹¹	Doc. dr Ignacy Stroński ²²
Doc. dr Maria Kopec ²	Dr Zbigniew Szot ²
Prof. dr Jerzy Kroh ¹²	Dr Zbigniew Toth ¹⁵
	Prof. dr Kazimierz Zakrzewski ²

- ¹ – Katedra Chemii Fizycznej, Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika, Toruń
- ² – Zakład Radiobiologii i Ochrony Zdrowia, Instytut Badań Jądrowych, Warszawa
- ³ – Klinika Radioterapii AM, Warszawa
- ⁴ – Zakład Chemii Radiacyjnej, Instytut Badań Jądrowych, Warszawa
- ⁵ – Instytut Chemii Ogólnej, Warszawa
- ⁶ – Instytut Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie, Warszawa
- ⁷ – Katedra Farmakologii AM, Białystok
- ⁸ – Ośrodek Ochrony Radiologicznej i Radiobiologii, Wojskowy Instytut Higieny i Epidemiologii, Warszawa
- ⁹ – Katedra Fizyki Ogólnej „C”, Wydział Chemiczny, Politechnika Warszawska
- ¹⁰ – Katedra Chemii Nieorganicznej, Uniwersytet im. Bolesława Bieruta
- ¹¹ – Zakład Histologii i Embriologii AM, Warszawa
- ¹² – Instytut Techniki Radiacyjnej, Łódź
- ¹³ – Instytut Biochemii i Biofizyki Polskiej Akademii Nauk, Warszawa
- ¹⁴ – Instytut Medycyny Pracy w Przemysle Włókienniczym i Chemicznym, Łódź
- ¹⁵ – Centralny Szpital WAM, Ośrodek Ochrony Radiologicznej i Radiobiologii, Warszawa
- ¹⁶ – Katedra Chemii Fizycznej, Uniwersytet Warszawski
- ¹⁷ – Katedra Fizyki, Wydział Łączności, Politechnika Gdańska, Gdańsk-Wrzeszcz
- ¹⁸ – Katedra Fizjologii Roślin SGGW, Warszawa
- ¹⁹ – Departament Służby Zdrowia WP, Warszawa
- ²⁰ – Katedra Chemii Fizjologicznej AM, Kraków
- ²¹ – Centralne Laboratorium Ochrony Radiologicznej, Warszawa
- ²² – Samodzielna Pracownia Chemii i Radiochemii, Instytut Fizyki Jądrowej, Kraków
- ²³ – profesor emerytowany, Warszawa

Na zakończenie relacji o najważniejszych wydarzeniach z okresu pierwszej kadencji należy wspomnieć, że aż do 1990 r. Polskie Towarzystwo Badań Radiacyjnych nie było w pełni, jak to wiele osób może dziś sądzić, organizacją samodzielną i niezależną. Stopień uzależnienia Towarzystwa od władz państwowych najlepiej ilustruje poniższy fragment sprawozdania Zarządu Głównego, złożonego w czasie II Zjazdu Towarzystwa:

„... *Pełnomocnik Rządu ds. Wykorzystania Energii Jądrowej sprawuje opiekę i kontrolę nad działalnością PTBR. W całym okresie sprawozdawczym nie rzadziej niż co kilka miesięcy przedstawiciele Zarządu Głównego informowali Pełnomocnika prof. S. Andrzejewskiego o pracach Towarzystwa i przedstawiali Mu zamierzenia i problemy związane z działalnością PTBR. Zarząd Główny pragnie stwierdzić, że we wszystkich przypadkach spotykał się z wielką życzliwością ze strony Pełnomocnika, który – w granicach możliwości – pomagał Zarządowi w pokonywaniu trudności...*”

4. KADENCJA DRUGA

23.04.1971 – 28.04.1973

Pomostem łączącym pierwszą i drugą kadencję był II Zjazd Towarzystwa, który odbył się w Poznaniu między 22 i 24 kwietnia 1971 r. Komitetowi Organizacyjnemu Zjazdu przewodniczył doc. dr Tadeusz Rudnicki. W Zjeździe wzięło udział 146 osób, w tym 106 członków PTBR. W drugim dniu Zjazdu odbyło się Walne Zebranie, które uchwaliło zmiany w statusie, powiększając liczbę członków Zarządu Głównego z 13 do 16 osób. Prezesem Zarządu Głównego ponownie wybrano prof. Jerzego Kroh. Zarząd Główny wybrał ze swego grona sekretarza dr. Janusza Beera i skarbnika doc. dr. Stanisława Włodka. Dr J. Beer zrezygnował z pełnienia funkcji we wrześniu 1971 r., a na jego miejsce powołano dr. Wacława Stachowicza. W czasie drugiego Zjazdu przyznano po raz pierwszy nagrody naukowe PTBR.

Liczba członków (330) jak i liczba Oddziałów (3) nie zmieniła się w czasie tej kadencji. Przybyło natomiast czterech członków wspierających: Akademię Medyczną w Białymstoku i Wrocławiu, Politechnika Łódzka i Instytut Biochemii i Biofizyki PAN. Lata 1971-1973 były okresem rozwoju współpracy PTBR z organizacjami międzynarodowymi.

**ZARZĄD GŁÓWNY PTBR
w latach 1969-2001¹**

Prezesi:	prof. Antoni K. Gajewski	1995-2001
	prof. Jerzy Kroh	1969-1973
		1979-1983
	prof. Józef Mayer	1989-1995
	prof. Tadeusz Rudnicki	1973-1979
	prof. Jan Sabliński	1983-1989
Wiceprezesi:	prof. Zenon Bałtrukiewicz	1983-1992
	dr hab. Antonina Cebulka-Wasilewska	1992-1995
	prof. Krzysztof Chomiczewski	1995-2001
	prof. Andrzej Danysz	1973-1976
	prof. Julian Derecki	1971-1973
	dr Jerzy Huczakowski	1986-1992
	prof. Bogusława Jeżowska-Trzebiatowska	1973-1983
	prof. Maria Kopec	1969-1971
		1976-1979
	prof. Jerzy Kroh	1973-1979
	prof. Elżbieta Nagler-Kalecińska	1995-2001
	prof. Józef Mayer	1983-1989
	prof. Tadeusz Obara	1969-1971
	prof. Władysław Pękała	1979-1995
	prof. Tadeusz Rudnicki	1971-1973
		1979-1983
Sekretarze:	dr Teresa Achmatowicz	1979-1983
	prof. Janusz Beer	1969-1971
	dr Małgorzata Rochalska	1983-2001
	dr Wacław Stachowicz	1971-1979
Zastępcy Sekretarza:	dr Teresa Achmatowicz	1976-1979
	prof. Janusz Beer	1973-1976
Skarbnicy:	prof. Roman Broszkieiwcz	1969-1970
	prof. Antoni K. Gajewski	1983-1986
		1989-1992
	dr Jan Grodkowski	1986-1989
	prof. Tadeusz Majle	1976-1979
	dr Krzysztof Pachocki	1992-2001
	dr Wacław Stachowicz	1979-1983
	prof. Stanisław Włodek	1970-1976

Zastępcy Skarbnika:	prof. Antoni K. Gajewski	1976-1979
	prof. Tadeusz Majle	1973-1976
Członkowie ZG PTBR:	dr Teresa Achmatowicz	1983-1989
	prof. Ignacy Adamczewski	1971-1973
	prof. Stanisław Andrzejewski	1973-1983
	prof. Zenon Bałtrukiewicz	1979-1983
	prof. Janusz Beer	1976-1979
	dr hab. Antonina Cebulka-Wasilewska	1995-2001
	dr hab. Krzysztof Bobrowski	1986-1989
	prof. Krzysztof Chomiczewski	1986-2001
	prof. Andrzej Danysz	1969-1973
	prof. Juliusz Derecki	1973-1979
	prof. Włodzimierz Fiszer	1979-1983
	prof. Mieczysław Foryś	1986-1989
	prof. Antoni K. Gajewski	1992-1995
	mgr Dariusz Grabowski	1992-2001
	dr Jerzy Huczakowski	1976-1986
	prof. Władysław Jasiński	1971-1973
	prof. Bogusława Jeżowska-Trzebiatowska	1969-1973
		1983-1986
	dr hab. Antoni Jówko	1998-2001
	prof. Elżbieta Kalecińska	1989-1995
	prof. Jerzy Kaleciński	1971-1992
	dr Stefan Karolczak	1971-1973
		1979-1989
		1995-1998
	prof. Maria Kopec	1971-1976
		1979-1983
	prof. Jerzy Kroh	1983-1986
	prof. Juliusz Liniecki	1976-1983
	prof. Sławomir Lipski	1989-1992
	dr Zygmunt Łuczyński	1983-1986
	prof. Stanisław Łukiewicz	1971-1979
	prof. Józef Mayer	1976-1983
		1986-1989
	dr hab. Jacek Michalik	1989-1995
	prof. Stefan Minc	1969-1971
	prof. Tadeusz Mosiniak	1983-1992
	prof. Tadeusz Obara	1979-1983
	prof. Władysław Pękała	1976-1979
		1995-2001
	prof. Andrzej Płonka	1989-1992
	dr Melania Pogorzelska-Lis	1986-1989
	dr Grażyna Przybytniak	1995-1998
	prof. Marian Reinfuss	1989-1992

¹ Tytuły i stopnie naukowe podano zgodnie z Ustawą o tytułach i stopniach naukowych z 12.09.1990 r.

dr Janusz Rosada	1989-1992
dr Wacław Stachowicz	1971-1973
	1983-1986
prof. Stanisław Starzycki	1969-1976
prof. Henryk Sugier	1969-1971
dr hab. Iwona Szamrej-Foryś	1989-1992
dr hab. Ewa Szajdzińska-Piętek	1995-2001
prof. Stanisław Szmigielski	1995-2001
prof. Zbigniew Szot	1971-1973
prof. Henryk Wincel	1983-1992
prof. Zbigniew Zagórski	1983-1986

**Zastępcy członków
ZG PTBR:**

prof. Przemysław Czerski	1969-1971
dr Józef Damm	1969-1971
prof. Juliusz Derecki	1969-1971
prof. Tadeusz Majle	1973-1976
prof. Władysław Pękała	1973-1976
prof. Stanisław Starzycki	1973-1976
prof. Zbigniew Szot	1973-1976

Trudno dziś ustalić, kiedy Towarzystwo przystąpiło do IARR, jednak już w 1972 r. wyrażano chęć zorganizowania Kongresu IARR w Polsce. W sprawozdaniu Zarządu Głównego przedstawionym na zakończenie kadencji znajdujemy fragment poświęcony tym staraniom:

„... Dnia 5 września 1972 r. prezes ZG PTBR uczestniczył w posiedzeniu Rady Naczelnej Międzynarodowego Stowarzyszenia Badań Radiacyjnych (IARR) w Londynie. Nasze Towarzystwo jest jedną z 7 organizacji krajowych i międzynarodowych zrzeszonych w IARR.

Na posiedzeniu rozpatrywano m.in. kandydaturę Polski, która za pośrednictwem PTBR wyraziła gotowość zorganizowania VI Kongresu Badań Radiacyjnych w 1978 r., proponując jako miejsce obrad Kraków. Rada po długiej dyskusji ustaliła jednak, że Kongres w 1978 roku odbędzie się w Japonii, która wcześniej zgłosiła swą kandydaturę. Polska natomiast może być kandydatem nr 1 w roku 1982...”

W dalszej części tego opracowania znajdujemy opis początków współpracy Towarzystwa z innym Towarzystwem Międzynarodowym, mianowicie ESRB:

„... W IX Zjeździe Europejskiego Towarzystwa Radiobiologicznego, który odbył się w dniach 26-28 września 1972 r. w Rzymie brało udział kilkoro członków PTBR, którzy są jednocześnie członkami ESRB, między innymi dr Beer – sekretarz-skarbnik ESRB w Polsce. Jak wiadomo, Europejskie Towarzystwo Radiobiologiczne jest

również członkiem IARR i są do niego przyjmowani kandydaci z Polski z polecenia Zarządu Głównego PTBR...”

W latach następnych współpraca z obydwoma tymi organizacjami nie tylko się utrzymywała, ale i rozwijała. Profesor Jerzy Kroh przez wiele lat (1970-1995) reprezentował PTBR w Radzie IARR. Obecnie od roku 1995 do 2003 naszym przedstawicielem w Radzie IARR jest profesor K. Chomiczewski. Profesorowie Irena Szumiel i Jerzy Beer należeli natomiast do władz ESRB. W Kongresach obu organizacji udział brało wielu polskich badaczy, w tym liczna grupa młodych naukowców korzystających z tzw. stypendiów dla młodych badaczy.

Druga kadencja była również okresem nawiązywania kontaktów z wieloma polskimi towarzystwami naukowymi. Bliską współpracę nawiązano z Polskim Towarzystwem Fizyki Medycznej i z Polskim Towarzystwem Chemicznym. Wymieniono także materiały informacyjne z 16 krajowymi towarzystwami naukowymi. Jak wykazały późniejsze lata współpraca ta nigdy nie nabrała trwałego charakteru.

Kontynuowano organizowanie Szkół Jesiennych. I tak kolejna z nich poświęcona była metodom fotochemicznym i fotobiologicznym w radiobiologii.

Realizując program działalności szkoleniowej, w czerwcu 1971 roku zorganizowano w Warszawie i Radzikowie konferencję na temat „Mutacje radiacyjne w hodowli roślin”, w której wzięło udział 115 osób.

W trakcie II Zjazdu Towarzystwa wręczono po raz pierwszy nagrody naukowe. Laureatami byli prof. dr Andrzej Danysz oraz mgr Janusz Gawłowski i mgr inż. Jan Niedzielski. Po raz drugi nagrody wręczono 11 kwietnia 1972 roku w czasie obchodów X-lecia Badań Radiacyjnych w Politechnice Łódzkiej. Kolejnymi laureatami byli mgr Czesław Stradomski, dr Teresa Achmatowicz-Szmajke oraz dr Andrzej Robalewski.

Drugą kadencję kończy III Zjazd Towarzystwa, który odbył się w Łodzi, w dniach 26-28 kwietnia 1973 roku.

5. KADENCJA TRZECIA 28.04.1973 – 23.04.1976

Walne zebranie członków w czasie III Zjazdu Towarzystwa, które odbyło się 28 kwietnia 1976 r. w Łodzi nie tylko wybrało nowy Zarząd Główny, lecz powzięło uchwałę o trzyletniej kadencji Zarządu Głównego. Jednocześnie zobowiązano

Zarząd Główny do podjęcia kroków prowadzących do zorganizowania Konferencji Europejskiego Towarzystwa Biologii Radiacyjnej (ESRB) oraz w roku 1982 Światowego Kongresu Towarzystw Badań Radiacyjnych (IARR).

Prezesem wybrano prof. Tadeusza Rudnickiego. Na swoich stanowiskach pozostali sekretarz dr W. Stachowicz i skarbnik prof. St. Włodek. W trzeciej kadencji wprowadzono funkcje zastępcy sekretarza i skarbnika. Pierwszym został dr J. Beer, a drugim doc. dr T. Majle.

W okresie kadencji liczba członków Towarzystwa powiększyła się z 330 do 370 osób (ubyło 30, przybyło 70). Oprócz istniejących już trzech Oddziałów (w Łodzi, Poznaniu i Warszawie) powstał, dzięki staraniom doc. dr. St. Łukiewicza, Oddział w Krakowie (przewodniczącym został prof. Z. Srebro).

Ważnym wydarzeniem w czasie trzeciej kadencji było Nadzwyczajne Walne Zebranie PTBR. W aktach Towarzystwa nie ma protokołu z tego zebrania, natomiast w jednym ze sprawozdań Zarządu Głównego znajdujemy następujący fragment tekstu poświęcony temu wydarzeniu:

KOMISJA REWIZYJNA PTBR w latach 1969-2001²

Przewodniczący:	prof. Zenon Bałtrukiewicz	1992-1995
	prof. Antoni Basiński	1969-1973
	prof. Antoni Dancewicz	1986-1989
	prof. Tadeusz Majle	1992-1999*
	prof. Juliusz Derecki	1983-1986
	dr hab. Zofia Pietrzak-Flis	1989-1992
	prof. Stanisław Ignatowicz	1999-2001
	prof. Julian Liniecki	1973-1976
	prof. Jerzy Sobkowski	1976-1983
Wiceprzewodnicząca:	prof. Stefania Bachman	1976-1979
Członkowie:	dr hab. Hanna Ambroż	1989-1995
	prof. Antoni Basiński	1969-1973
	dr Jan Z. Chaś	1989-1992
	dr hab. Antonina Cybulska-Wasilewska	1986-1989
	prof. Antoni Dancewicz	1969-1971
		1983-1986
	prof. Juliusz Derecki	1979-1986

prof. Włodzimierz Fiszer	1973-1976
	1995-1998
prof. Antoni K. Gajewski	1979-1983
prof. Stanisław Ignatowicz	1998-1999
prof. Maria Kopeć	1983-1986
prof. Juliusz Liniecki	1983-1986
prof. Sławomir Lipski	1998-2001
prof. Stanisław Łukiewicz	1969-1971
prof. Tadeusz Majle	1979-1983
prof. Józef Mayer	1995-1998
dr Przemysław Pańta	1976-1979
dr hab. Zofia Pietrzak-Flis	1983-1986
	1989-1995
prof. Jerzy Sobkowski	1973-1976
prof. Ignacy Stroński	1971-1973
prof. Zbigniew Szot	1986-1989
prof. Irena Szumiel	1973-1983
prof. Stanisław Wajda	1971-1973
prof. S. Bachman	1973-1976
prof. Julian Liniecki	1969-1973
prof. Władysław Reimchussel	1971-1973
prof. Irena Szumiel	1973-1976
prof. Stanisław Wajda	1969-1971

² Tytuły i stopnie naukowe podano zgodnie z Ustawą o tytułach i stopniach naukowych z 12.09.1990 r.
* Zmarł w 1999 r., po Jego śmierci na dalszą część kadencji funkcję przewodniczącego przejął prof. Stanisław Ignatowicz

„... W dniu 10 czerwca 1974 roku odbyło się w Warszawie Nadzwyczajne Walne Zebranie PTBR poświęcone zmianie statutu Towarzystwa, polegającej głównie na przedłużeniu kadencji Zarządu Głównego z dwóch do trzech lat.

Wniosek o konieczności przeprowadzenia tego rodzaju zmian podjęto na III Zjeździe PTBR w Łodzi. Nadzwyczajne Walne Zebranie Towarzystwa poprzedziły liczne konsultacje z władzami administracyjnymi opiekującymi się towarzystwami naukowymi, zmierzające do wprowadzenia pewnych poprawek statutu, wynikających z unifikacji tych dokumentów w skali krajowej. Poprawki te nie wpłynęły w żadnym stopniu na zmianę istotnych dla działalności Towarzystwa ustaleń zawartych w odpowiednich paragrafach, wprowadziły natomiast zmiany formalne, dotyczące np. liczby członków Zarządu i Prezydium, zalecenie o konieczności płacenia składek członkowskich z opóźnieniem najwyżej półrocznym, zasad wybierania Zarządu – które może mieć charakter tajny lub jawny – itp.

Po odczytaniu projektu nowego statutu i przeprowadzeniu wnikliwej dyskusji nad poszczególnymi jego paragrafami podjęto uchwałę zatwierdzającą nowy statut Towarzystwa. W statucie tym uwzględniono wspomniany wyżej postulat naszych członków o przedłużeniu czasu trwania kadencji zarządu z dwóch do trzech lat...”

W trakcie kadencji odbyły się dwie Szkoły Jesienne. Pierwsza z nich w 1974 roku poświęcona była „Aktualnym zagadnieniom radiobiologii ze szczególnym uwzględnieniem późnych skutków popromiennych”, a druga w 1975 roku „Technice radiacyjnej w rolnictwie i technologii żywności”.

Oprócz dwu Szkół Jesiennych Zarząd Główny wraz z Komisją Radiobiologii Komitetu Fizyki Medycznej PAN i Polskim Towarzystwem Genetycznym zorganizowali w listopadzie 1975 roku konferencję na temat „Aspekty radiacyjne genetyki komórki somatycznej”. Podstawą tej konferencji było 10 wykładów prof. Johna Morrowa z Texas Tech. University School of Medicine oraz 9 referatów uczonych z Polski, Czechosłowacji i NRD. W konferencji wzięło udział 56 osób.

Nagrody naukowe Towarzystwa wręczono po raz trzeci w czasie Zjazdu Łódzkiego w 1973 roku. W trakcie kadencji Zarząd Główny opracował nowy regulamin przyznawania nagród i postanowił, że będą one przyznawane w latach zjazdów PTBR, tj. raz na trzy lata, oraz że prace konkursowe będą recenzowane przez specjalistów z danej dziedziny wiedzy. Zgodnie z tą uchwałą kolejne nagrody przyznano w 1976 roku w czasie czwartego Zjazdu PTBR w Krakowie.

SĄD KOLEŻEŃSKI PTBR w latach 1969-2001³

Przewodniczący:	prof. Stanisław Bitny-Szlachto	1979-1983
	prof. Irena Szumiel	1983-1986
Członkowie:	prof. Antoni Basiński	1973-1976
		1979-1983
	prof. Roman Broszkiewicz	1971-1973
	prof. Zenon Bałtrukiewicz	1995-2001
	prof. Antoni Dancewicz	1979-1983
		1989-1995
	prof. Włodzimierz Fiszer	1992-1998
	prof. Mieczysław Forys	1998-2001
	dr Anna Gasińska	1989-1992

dr hab. Bagdan Gwiazdowski	1979-1983
prof. Władysław Jasiński	1969-1971
	1973-1976
prof. Maria Kopeć	1986-1989
prof. Emil Nalborczyk	1971-1973
prof. Andrzej Pionka	1986-1989
prof. Tadeusz Rudnicki	1983-1992
prof. Zbigniew Szot	1983-1986
prof. Jan Skołyszewski	1995-1998
prof. Irena Szumiel	1992-1995
	1998-2001
prof. Jerzy Tulecki	1969-1971
prof. Stanisław Wajda	1983-1986
prof. Bolesław Zabielski	1973-1976
prof. Kazimierz Zakrzewski	1969-1973

³ Tytuły i stopnie podano zgodnie z Ustawą o tytułach i stopniach naukowych z 12.09.1990 r.

6. KADENCJA CZWARTA 23.04.1976 – 20.04.1979

Zjazd Towarzystwa w Krakowie kończy kadencję trzecią i rozpoczyna kadencję czwartą. Był to Zjazd, który zapisał się w historii Towarzystwa z różnych powodów. Po pierwsze, organizatorzy zdecydowali się połączyć Zjazd z Sympozjum Międzynarodowym, w którym wzięło udział 10 osób z zagranicy, w tym z Austrii, NRD, Węgier, Czechosłowacji i ZSRR i 22 osoby z Polski. Temat sympozjum brzmiał: „Modification of Radiosensitivity in Biological Systems”. Po drugie, Zjazdowi krakowskiemu nadano największy rozgłos w historii zjazdów Towarzystwa. Poprzednie, a także późniejsze zjazdy Towarzystwa, z wyjątkiem warszawskiego, były odnotowywane co najwyżej przez jedną lub dwie lokalne gazety. Zjazdowi krakowskiemu poświęcono znacznie więcej uwagi w środkach masowego przekazu. W sprawozdaniu ze Zjazdu znajdujemy na ten temat następujące uwagi:

„... W lokalnej prasie codziennej („Dziennik Polski”, „Gazeta Popołudniowa”, „Echo Krakowa”) oraz w komunikatach radiowych i krakowskim Dzienniku Telewizyjnym podane zostały krótkie informacje na temat Zjazdu PTBR. Ponadto Prezes Zarządu Głównego PTBR prof. dr Tadeusz Rudnicki udzielił obszernego wywiadu przedstawicielowi „Dziennika Polskiego” na temat zakresu i form działalności Towarzystwa...”

Po trzecie był to wreszcie Zjazd, który spotkał się z największą krytyką. Już w sprawozdaniu Komitetu Organizacyjnego stwierdzono:

„... Zły stan techniczny instalacji elektrycznej w starym gmachu PAN był przyczyną awarii, która zakłóciła przebieg Walnego Zebrania uniemożliwiając korzystanie z projektora. Komitet Organizacyjny nie miał niestety możliwości natychmiastowego usunięcia uszkodzenia, ponieważ dyżurni elektrycy PAN nie są obecni w godzinach wieczornych w gmachu. Organizatorzy Zjazdu wyrażają ubolewanie z powodu nie najlepszej jakości sprzętu udostępnionego Zjazdowi przez PAN w związku z czym nie udało się niestety uniknąć kłopotów z projekcją przeźroczy oraz wiernością odtwarzania dźwięku przez aparaturę nagłaśniającą.

Do niedociągnięć organizacyjnych należałoby również zaliczyć ograniczenie czasu trwania spotkania towarzyskiego. Wiązało się to z okolicznością, iż sale klubu „Convivium” otwartego do godziny 21, oddane zostały do dyspozycji Zjazdu nieodpłatnie...”

W odczuciu uczestników Zjazdu niedociągnięć musiało być jednak więcej, ponieważ w archiwum Towarzystwa znajdujemy dokument „Ocena przygotowań i przebiegu IV Zjazdu PTBR”. To niemal trzystronicowe opracowanie, przygotowane przez zespół w składzie prof. dr Jerzy Kroh, prof. dr Stanisław Andrzejewski, prof. dr Juliusz Liniecki, doc. dr Władysław Pékala, zawiera podsumowanie osiągnięć Zjazdu i wiele uwag krytycznych.

W trakcie kolejnych zjazdów nie powtórzono drobnych niedociągnięć wymienionych w tym dokumencie, natomiast jak wynika z niżej cytowanego fragmentu wspomnianej oceny, propozycje zasadniczych zmian w przebiegu zjazdów Towarzystwa pozostają do dzisiaj aktualne.

„... Sprawą wymagającą na przyszłość bardziej starannego przygotowania są referaty plenarne. Ze względu na zainteresowania problemami fizyki i chemii radiacyjnej przedstawiciele różnych dyscyplin naukowych, tematykę referatów plenarnych należałoby ograniczyć do pewnych, wybranych dziedzin problematyki jądrowej i nadać im charakter przeglądowy. Referaty problemowe natomiast przenieść do obrad w sesjach jako wprowadzenie w zagadnienia stanowiące profil tematyczny danej sekcji. Przy czym profil tematyczny sekcji, łącznie z doбором osoby przewodniczącego powinien być określony i podany do wiadomości wszystkim członkom PTBR przez organizatora Zjazdu Towarzystwa.

Forma prezentacji była stereotypowa, co wynikało z założeń organizacyjnych Zjazdu, które należy uznać za przestarzałe, stwarzające atmosferę znużenia

i braku dyskusji. Wydaje się, że kolejny Zjazd powinien być oparty na innej zasadzie organizacyjnej, np. większej liczbie referatów plenarnych i przeglądowych oraz sesji dyskusyjnych, opartych o zgłoszone materiały prezentowane na Zjeździe np. w postaci afiszowej...”

W drugim dniu Zjazdu odbyło się walne zebranie członków, które ponownie powierzyło funkcję Prezesa Towarzystwa profesorowi Tadeuszowi Rudnickiemu. Sekretarzem został dr Wacław Stachowicz (zastępcą dr Teresa Achmatowicz), a skarbnikiem prof. Tadeusz Majle (zastępcą dr hab. Antoni K. Gajewski).

W okresie kadencji liczba członków Towarzystwa zmalała z 370 do 346. Był to początek stopniowego zmniejszania się liczby członków Towarzystwa. Główną, aktualną do dzisiaj przyczyną spadku liczebności, była konieczność skreślenia przez Zarząd Główny osób, które nie opłaciły składek członkowskich. Zmalala również do dwu instytucji liczba członków wspierających. Byli nimi Instytut Biochemii i Biofizyki PAN oraz Akademia Medyczna we Wrocławiu. Nie zmieniła się natomiast liczba oddziałów Towarzystwa – pozostały w dalszym ciągu cztery. W 1978 roku Towarzystwo przystąpiło do Zrzeszenia Polskich Towarzystw Medycznych.

Podobnie jak w poprzedniej kadencji zorganizowano dwie Szkoły Jesienne. Pierwsza z nich (piąta z kolei) poświęcona była sterylizacji, konserwacji i utrwalaniu radiacyjnemu. Tematem drugiej były „Aktualne zagadnienia dozymetryczne w eksperymencie radiobiologicznym dla potrzeb medycyny i rolnictwa”. Obie Szkoły różniły się od poprzednich. Pierwsza tym, że uczestnikami byli w większości pracownicy zakładów produkcyjnych i spółdzielni pracy. Druga zaś tym, że jako jedyna odbyła się poza Zakopanem (w Kowarach), oraz że wykładowcami byli również uczeni z zagranicy: prof. Suorc z Uniwersytetu Wisconsin oraz dr Leenhouts i dr Puite z Instytutu ITAL w Wageningen w Holandii.

Najwięcej uwagi w trakcie omawianej kadencji zarządu poświęcono sprawom organizacyjnym Kongresu IARR w Polsce. Powołano nawet specjalną grupę roboczą, która przygotowała projekt wstępny organizacji Kongresu. Odbicie tych wszystkich prac znalazło wyraz w następnym fragmencie sprawozdania Zarządu Głównego:

„... Zarząd Główny prowadził szerokie konsultacje i dyskusje na temat zorganizowania w roku 1983 Międzynarodowego Kongresu Badań Radiacyjnych w Polsce. W wyniku tych rozważań ustalono, że miejscem Kongresu byłaby stolica Kraju – Warszawa. Niezmiernie ważną sprawą było uzyskanie poparcia dla tej inicjatywy przez odpowiednie władze, które pomogłyby nam w zorganizowaniu Kongresu. Jak już wspomniałem, uzyskaliśmy przychylną ocenę naszych działań

w tym zakresie oraz zapewnienie pomocy ze strony najwyższych władz Polskiej Akademii Nauk. Po zapoznaniu się z aktualnym stanem przygotowań upoważniających do podjęcia decyzji w tej sprawie Zarząd Główny postanowił jednogłośnie wystąpić do sekretariatu Rady Naczelnej IARR, na ręce sekretarza prof. Giovanni Siliniego, oficjalną propozycję Towarzystwa wyrażającą gotowość PTBR do zorganizowania Kongresu Badań Radiacyjnych w naszym Kraju. List z taką propozycją został wysłany i sekretarz PTBR uzyskał odpowiedź potwierdzającą jego przyjęcie i wyrażającą zadowolenie Rady IARR z powodu nadejścia naszej oferty. Decyzja w tej sprawie zapadła na plenarnym posiedzeniu IARR, które odbędzie się podczas tegorocznego Kongresu IARR w Japonii. Kongres ten, jak wiadomo, odbędzie się w dniach od 13 do 19 maja br...”

Towarzystwo starało się umocnić pozycję międzynarodową także poprzez udział w akcji przeciwko broni neutronowej. W cytowanym już powyżej sprawozdaniu ujęto to, jak następuje:

„... W ubiegłym roku PTBR i Komisja Radiobiologii PAN wystosowały list otwarty, rozpowszechniony następnie przez Polską Agencję Prasową, na temat groźnych skutków biologicznych działania broni neutronowej. List ten w wersji angielskiej wraz z wyrazami potępienia dla koncepcji rozpowszechniania tej śmiertelności broni został wysłany do prof. van Bekkuma, wiceprezesa Rady Naczelnej IARR, który jest inicjatorem zwalczania broni neutronowej na Zachodzie...”

Kadencja czwarta (1976-1979) przypadła na końcowy okres szczytowego rozkwitu PRL. Wydawało się, że następne lata nie będą gorsze zarówno dla Kraju jak i dla Towarzystwa. Niewiele osób przypuszczało, a jeszcze mniej wiedziało, że kryzys puka do drzwi. Pierwsze ostrzeżenie wysłała sama natura. Opady śniegu w noc sylwestrową z 1978 na 1979 rok, a następnie „zima stulecia”, zakłóciły życie w kraju i przygotowania do następnego zjazdu w Warszawie.

7. KADENCJA PIĄTA czyli NAJDŁUŻSZA KADENCJA

20.04.1979 – 07.04.1983

Skutki opadów śniegu i zimy stulecia dały się odczuć jeszcze w kwietniu 1979 roku. Profesor Z. Zagórski, Sekretarz Naukowy Jubileuszowego Zjazdu Towarzystwa w Warszawie (19-21 kwietnia 1979) przesłał uczestnikom Zjazdu list, w którym wyjaśnił, że:

„Z powodu znanych trudności w łączności na przełomie 1978/79 przedłużyliśmy przyjmowanie streszczeń komunikatów do 18.01.1979 zamiast 31.12.1978. Mimo to pewna liczba streszczeń nadeszła w terminie późniejszym i musiała być uznana za wycofaną. Traktujemy wszystkie pozostałe komunikaty, które jednak nadeszły za rezerwowe i umożliwiamy ich wygłoszenie w przypadku powstałych luk po nagłym wycofaniu komunikatu znajdującego się w programie...”

Zjazd w Warszawie znany jest z różnych dokumentów przedzjazdowych i zjazdowych jako „**V Jubileuszowy Zjazd PTBR**”. Dlaczego został nazwany „Jubileuszowym” trudno dzisiaj na podstawie tych dokumentów odtworzyć. Czy dlatego, że podobnie jak pierwszy odbywał się w Warszawie? A może dlatego, że był piąty?

Ustępujący Zarząd uczynił rzeczywiście wiele, aby był to Zjazd szczególny. Dzięki wielomiesięcznym staraniom skarbnika profesora T. Majle uzyskano z Ministerstwa Zdrowia fundusze na zaproszenie siedmiu gości zagranicznych z ZSRR, NRD, Czechosłowacji, Węgier i Rumunii. Ciekawe, że ich uczestnictwo w Zjeździe nie zostało odnotowane w żadnym sprawozdaniu. Czyżby nie przyjechali?

Wśród 220 uczestników Zjazdu było aż 46 zaproszonych gości, w tym tak „wielcy ówczesnego świata”, jak ministrowie: Energetyki i Energii Atomowej oraz Zdrowia i Opieki Społecznej, sekretarze: Komitetu Warszawskiego PZPR i VI Wydziału PAN, dyrektorzy instytutów, prezesi towarzystw naukowych itd. Zjazdowi warszawskiemu, podobnie jak krakowskiemu, nadano znaczny rozgłos w środkach masowego przekazu. W sprawozdaniu z V Zjazdu stwierdzono:

„... Informacje o odbywającym się Zjeździe i jego zadaniach zamieściły radiowe „Sygnały Dnia”, przeprowadzając wywiad z profesorem Tadeuszem Rudnickim, prezesem ówczesnego Zarządu Głównego PTBR. Rozpoczęcie i czas trwania Zjazdu były sygnalizowane w kilku edycjach wiadomości dziennika radiowego, w prasie codziennej i w dzienniku telewizyjnym...”

W drugim dniu Zjazdu odbyło się Walne Zebranie Towarzystwa, prezesem po raz trzeci został wybrany profesor Jerzy Kroh, sekretarzem – dr Teresa Achmatowicz, a skarbnikiem – dr Wacław Stachowicz. W trakcie kadencji zaproszono ponadto do pracy w sekretariacie dr Małgorzatę Rochalską.

Miesiąc po zakończeniu Zjazdu, w maju 1979 roku odbył się w Tokio Kongres Badań Radiacyjnych. Rozpatrywano na nim między innymi kandydatury państw, które zgłosiły się jako potencjalni organizatorzy kolejnego Kongresu. W wyniku głosowania, w którym kandydatem była też Polska, wygrała Holandia.

Spośród różnych decyzji podjętych przez Towarzystwo w trakcie tej kadencji za najważniejszą należy uznać ustanowienie medalu im. Marii Skłodowskiej-Curie. Opis medalu i wykaz dotychczasowych laureatów podano w dalszej części opracowania.

Nie udało się zorganizować Kongresu Badań Radiacyjnych w Polsce, natomiast sukcesem zakończyło się inne wielkie przedsięwzięcie naukowe. Opis tego wydarzenia znajdujemy w sprawozdaniu Zarządu Głównego przedstawionym na kolejnym Zjeździe we Wrocławiu.

„... Największym przedsięwzięciem organizacyjnym wspólnie z Instytutem Fizyki Jądrowej w Krakowie był 16 Kongres Europejskiego Towarzystwa Radiobiologicznego, który odbył się w Krakowie. W Kongresie uczestniczyło około 300 osób, wygłoszono ponad 100 referatów, w tym 3 referaty plenarne. Obrady przebiegały w czterech grupach, odbyło się w sumie 14 sesji.

Kongres w opinii uczestników tak krajowych jak i zagranicznych uznany został za imprezę udaną i to nie tylko pod względem merytorycznym, ale również i organizacyjnym. Jeśli się zważy, że odbywał się w I połowie września 1981 roku, należą się tu wyrazy największego uznania dla Komitetu Organizacyjnego Kongresu, na czele którego z ramienia Zarządu Głównego stał dr Jerzy Huczkowski...”

A więc zgodnie z planem, mimo problemów jakie istniały w roku 1981, udało się zorganizować wielką międzynarodową imprezę. Rok wcześniej strajki sierpniowe i późniejsze kłopoty polityczne spowodowały, że Zarząd Główny musiał przełożyć zaplanowaną na październik Szkołę Jesienną na późniejszy termin. Odbyła się ona ostatecznie w 1981 roku, a jej temat brzmiał *„Technika radiacyjna i izotopowa w ochronie środowiska naturalnego – potrzeby, możliwości, praktyka.”* Rozwijano również inne formy kontaktów naukowych. W sposób następujący podsumowano tę działalność w sprawozdaniu Zarządu Głównego:

„... Niemal równolegle ze Szkołą Jesienną odbywało się w Łodzi pierwsze polsko-radzieckie seminarium radiacyjne. W seminarium uczestniczyło 32 osoby, w tym z Polski – 20, ze Związku Radzieckiego – 5 oraz z Węgier, Czechosłowacji, Stanów Zjednoczonych, Niemiec Wschodnich i Berlina Zachodniego. W sumie wygłoszono 25 referatów. Seminarium to zorganizowane zostało przy współudziale Komisji Chemii Jądrowej Komitetu Nauk Chemicznych PAN, Politechniki Łódzkiej, Wyższej Szkoły Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach oraz Polskiego

Towarzystwa Badań Radiacyjnych. Organizacyjnie i merytorycznie spotkanie to zyskało uznanie i w niedługim czasie należy spodziewać się kontynuacji rozpoczętej formy wzajemnej prezentacji wyników badań w zakresie chemii radiacyjnej, oraz współpracy między ośrodkami naukowymi Polski i Związku Radzieckiego pracującymi w tej dziedzinie...”

„... Działalność odczytowa prowadzona była głównie w Oddziałach. Na szczególną uwagę zasługuje inicjatywa doc. dr. W. Jędrzejczaka z CKP WAM, który zgodnie ze swoim zobowiązaniem podjętym na V Zjeździe PTBR w Warszawie zorganizował 2-dniowe monotematyczne seminarium na temat hematologii radiacyjnej. Spotkanie to zorganizowane dla wąskiego grona hematologów jest cenną inicjatywą godną naśladowania i w innych specjalnościach...”

Jak wykazały dalsze lata, zalecenia ustępującego Zarządu Głównego nie zostały zrealizowane. Towarzystwo nie uczestniczyło w organizowaniu sympozjów polsko-radzieckich jak też nie zorganizowano sympozjów monotematycznych podobnych do sympozjum na temat hematologii radiacyjnej.

W trakcie piątej kadencji liczba członków zmniejszała się w dalszym ciągu i spadła z 346 do 302 osób. W dokumentach brak informacji, czy istnieli członkowie wspierający. Wzrosła natomiast liczba oddziałów. Nowym oddziałem był Oddział Wrocławski, który podjął się organizacji kolejnego zjazdu w 1982 roku.

Wprowadzenie stanu wojennego i wynikających z tego stanu przepisów, między innymi przepisu zabraniającego organizowania zgromadzeń spowodowało, że kadencja piąta była najdłuższą z dotychczasowych kadencji Zarządu Głównego. Następny zjazd odbył się nie tak jak planowano, 15-17 kwietnia 1982 roku, ale z rocznym opóźnieniem, w 1983 roku, we Wrocławiu.

8. KADENCJA SZÓSTA I SIÓDMA

07.04.1983 – 18.04.1986 – 29.03.1989

Zjazd we Wrocławiu 18.04.1986 roku rozpoczął nie tylko szóstą kadencję Zarządu Głównego, ale także okres ustabilizowanego „dorosłego” życia Towarzystwa. Przez poprzednie lata Towarzystwo rozwijało stopniowo charakterystyczne dla siebie instytucje. Pierwszą z nich były tak zwane Szkoły Jesienne, drugą – nagrody naukowe przyznawane co trzy lata, wreszcie trzecią – medal im. Marii Skłodowskiej-Curie. Wiele polskich towarzystw naukowych przyznaje nagrody

ZJAZDY POLSKIEGO TOWARZYSTWA BADAŃ RADIACYJNYCH
w latach 1969 – 2001

Zjazd	Miejsce i data	Liczba uczestników	Liczba wykładów plenarnych	Liczba doniesień z prac naukowych			
				ogółem	chemia radiacyjna	radio-biologia	inne
I.	WARSZAWA 8 stycznia 1969	165	4	–	–	–	–
II.	POZNAŃ 22-24 kwietnia 1971	146	9	84	7	41	Radiobiochemia – 17 Fizyka promieniowań – 9 Zastosowanie radioizotopów – 11
III.	ŁÓDŹ 26-28 kwietnia 1973	246	3	141	38	52	Technika radiacyjna – 33 Radiochemia i dozymetria – 18
IV.	KRAKÓW 22-24 kwietnia 1976	155	4	100	37	52	Technika radiacyjna izotopowa i dozymetria – 11
V.	WARSZAWA 19-21 kwietnia 1979	220	2	130	48	62	Promieniowanie niejonizujące – 9 Komputeryzacja, dozymetria, aparatura i metody – 11
VI.	WROCŁAW 7-9 kwietnia 1983	137	6	89	57	32	–

ZJAZDY POLSKIEGO TOWARZYSTWA BADAŃ RADIACYJNYCH
w latach 1969 - 2001 cd.

Zjazd	Miejsce i data	Liczba uczestników	Liczba wykładów plenarnych	Liczba doniesień z prac naukowych			
				ogółem	chemia radiacyjna	radio-biologia	inne
VII.	ŁÓDŹ 17-19 kwietnia 1986	152	6	94	43	36	Zastosowanie promieniowań – 15
VIII.	POZNAŃ 29-31 kwietnia 1989	100	–	64	36	28	–
IX.	KRAKÓW 2-3 kwietnia 1992	98	2	97	45	33	Ochrona radiologiczna – 19
X.	WARSZAWA 6-7 kwietnia 1995	158	16	119	42	32	Ochrona radiologiczna – 19 Promieniowanie niejonizujące – 26
XI.	SIEDLCE 15-17 kwietnia 1998	139	6	112	46	25	Ochrona radiologiczna – 26 Promieniowanie niejonizujące – 19
XII.	KRAKÓW 10-12 września 2001	139*	8	117	41**	33	Ochrona radiologiczna – 23 Promieniowanie niejonizujące – 10 Radon i inne naturalne pierwiastki promieniotwórcze w środowisku – 10

* dane wstępne z czerwca 2001 r.

** łącznie chemia radiacyjna i fotochemia

CZŁONKOWIE HONOROWI PTBR

1) Prof. Alicja Dorbialska	
2) Prof. Cezary Pawłowski	Wybrani 08.01.1969 r.
3) Prof. Witold Zawadowski	
4) Prof. Antoni Basiński	Wybrany 11.04.1983 r.
5) Prof. Maria Kopeć	
6) Prof. Bogusława Jeżowska-Trzebiatowska	Wybrane 18.04.1986 r.
7) Prof. Jerzy Kroh	Wybrany 30.03.1989 r.
8) Prof. Juliusz Derecki	Wybrany 02.04.1992 r.
9) Prof. Tadeusz Rudnicki	Wybrany 06.04.1995 r.
10) Prof. Władysław Pękała	Wybrany 16.04.1998 r.

Walne Zebranie Członków wybrało doc. dr. hab. Jana Sablińskiego na prezesa Towarzystwa, dr Małgorzatę Rochalską na sekretarza, a doc. dr. hab. Antoniego K. Gajewskiego na skarbnika.

W trakcie tej kadencji odzyskano utracone wraz z wprowadzeniem stanu wojennego prawo wydawania komunikatów Towarzystwa.

naukowe, niektóre organizują systematycznie konferencje naukowe podobne do wspomnianych Szkół Jesiennych, być może istnieje Towarzystwo, które nadaje wybitnym uczonym medal, nie ma natomiast Towarzystwa, które prowadziłoby równolegle trzy rodzaje takiej działalności. Rok 1983 rozpoczął okres, w którym życie Towarzystwa skupiło się przede wszystkim wokół tych trzech tradycyjnych instytucji.

Najważniejszym wydarzeniem VI Zjazdu we Wrocławiu było wręczenie po raz pierwszy medali im. Marii Skłodowskiej-Curie. Laureatami byli profesor E.S. Dainton z Wielkiej Brytanii oraz profesor Maria Kopeć i profesor Bogusława Jeżowska-Trzebiatowska. Wręczono również nagrody naukowe oraz wybrano pro-

fesora Antoniego Basińskiego na członka honorowego. Wykaz członków honorowych wybranych w latach 1969-1998 podano powyżej.

Lista członków Towarzystwa spadła do 252 osób, w dokumentach brak danych o członkach wspierających. Zorganizowano dwie Szkoły Jesienne: pierwszą na temat energetyki jądrowej i jej wpływu na populację ludzką i ich naturalne środowisko, a drugą na temat techniki radiacyjnej w produkcji i modyfikacji materiałów polimerowych.

Szóstą i siódmą kadencję łączy VII Zjazd Towarzystwa w Łodzi. Jako prezesa Towarzystwa ponownie wybrano doc. dr. hab. Jana Sablińskiego, jako sekretarza dr Małgorzatę Rochalską, a skarbnikiem został dr Jan Grodkowski. W trakcie Zjazdu po raz drugi wręczono medale im. Marii Skłodowskiej-Curie i tradycyjnie już nagrody naukowe.

W czasie tej kadencji, jak w czasie kadencji poprzedniej, główna aktywność Towarzystwa skupiła się wokół Szkół Jesiennych. Pierwsza z nich poświęcona była problematyce związanej z polami magnetycznymi i elektromagnetycznymi, a druga awariami reaktorów jądrowych i ich skutkom. Nietrudno się domyślić, że ta druga tematyka wywołana została awarią reaktora w Czarnobylu.

Kolejny Zjazd kończący siódmą, a zarazem kończący dwie kadencje urzędowania doc. dr. hab. Jana Sablińskiego na stanowisku prezesa Towarzystwa odbył się w Poznaniu.

9. KADENCJA ÓSMA I DZIEWIĄTA 29.03.1989 – 02.04.1992 – 06.04.1995

Zjazd w Poznaniu rozpoczął okres urzędowania prof. Józefa Mayera jako Prezesa Towarzystwa. Zjazd ten zapisał się w historii Towarzystwa najmniejszą liczbą zgłoszonych doniesień naukowych. Był to też w pewnym sensie „łabędzi śpiew” Oddziału Towarzystwa w Poznaniu. Wkrótce potem działalność ta stopniowo zamarła i obecnie nie istnieją w tym mieście zorganizowane struktury Towarzystwa. Tak więc najstarszy oddział Towarzystwa rozpadł się najwcześniej.

Znaczną część dyskusji w trakcie Zjazdu w Poznaniu zajęła sprawa ówczesnej kampanii prasowej skierowanej przeciw wszelkim kierunkom praktycznego wykorzystania energii atomowej. Walne Zgromadzenie podjęło w tej sprawie dwie uchwały:

**SZKOŁY JESIENNE POLSKIEGO TOWARZYSTWA BADAŃ RADIACYJNYCH
w latach 1970-2000**

Nr Szkoły	Data	Tematyka	Kierownik naukowy	Liczba uczestników	Liczba wykładów
I.	5-10 października 1970	Źródła promieniowania i metodyka pracy w badaniach radiacyjnych	Prof. Z. Zagórski	65	10 i 25 doniesień
II.	2-7 października 1972	Metody fotochemiczne i fotobiologiczne w laboratoriach radiacyjnych	Prof. Z. Zagórski	43	10 i 10 doniesień
III.	październik 1974	Aktualne zagadnienia radiobiologii ze szczególnym uwzględnieniem późnych skutków promieniowania	Prof. Z. Zagórski	60	13
IV.	październik 1975	Technika radiacyjna w rolnictwie i technologii żywności	Prof. W. Fiszer	26	7 i 6 doniesień
V.	26 września-1 października 1977	Sterylizacja, konserwacja i utrwalanie radiacyjne	Prof. S. Andrzejewski	66	25 i 5 doniesień
VI.	15-21 października 1978	Aktualne zagadnienia dozymetryczne w eksperymencie radiobiologicznym dla potrzeb medycyny i rolnictwa	Dr J. Huczowski	32	12
VII.	19-24 października 1981	Technika radiacyjna i izotopowa w ochronie środowiska naturalnego – potrzeby, możliwości i praktyka	Prof. S. Andrzejewski	70	16
VIII.	22-26 października 1984	Energetyka jądrowa – jej wpływ na populację ludzkie i ich naturalne środowisko	Prof. J. Sabliński	57	10

**SZKOŁY JESIENNE POLSKIEGO TOWARZYSTWA BADAŃ RADIACYJNYCH
w latach 1970-2000 cd.**

Nr Szkoły	Data	Tematyka	Kierownik naukowy	Liczba uczestników	Liczba wykładów
IX.	21-25 października 1985	Technika radiacyjna w produkcji i modyfikacji materiałów polimerowych	Prof. W. Pękala	43	16
X.	19-23 października 1987	Działanie biologiczne, zastosowanie medyczne i ochrona przed polami magnetycznymi i elektromagnetycznymi	Prof. S. Szmigielski	83	25
XI.	24-29 października 1988	Awarie reaktorów jądrowych i ich skutki	Prof. Z. Bałnikiewicz	99	19
XII.	15-19 października 1990	Radiacyjne problemy energetyki jądrowej w Polsce	Prof. S. Lipski	16	19 i 4 zajęcia seminaryjne
XIII.	14-18 października 1991	Technika radiacyjna w medycynie, ochronie środowiska i przemyśle rolno-spożywczym	Prof. W. Pękala	40	24
XIV.	18-22 października 1993	Wpływ fal elektromagnetycznych na organizmy żywe	Prof. S. Szmigielski	143	19
XV.	17-22 października 1994	Żywność napromieniona	Prof. Z. Zagórski	82	9
XVI.	14-18 października 1996	Czarnobyl – 10 lat później – skutki zdrowotne, skażenie środowiska i żywności	Dr K. Pachocki Mgr D. Grabowski Dr M. Rochalska	104	19 i 15 doniesień
XVII.	22-26 września 1997	Radon – występowanie i konsekwencje	Prof. Z. Zagórski	83	8 i 19 doniesień
XVIII.	23-27 października 2000	Oddziaływanie biologiczne, ryzyko zdrowotne i ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Prof. S. Szmigielski	114	18 i 8 doniesień

„... 1) Zarząd Główny wystosuje w imieniu Zjazdu do wszystkich członków Towarzystwa pismo o następującej treści:

VIII Zjazd PTBR wyraża jednomyślnie zaniepokojenie nasilającą się kampanią prasową skierowaną przeciw wszelkim kierunkom praktycznego wykorzystania energii jądrowej. Uważamy, że specjalistyczne problemy naukowe i technologiczne winny być rozstrzygane przez właściwe gremia uczonych i specjalistów praktyków lub na podstawie ich niezależnej opinii. Zwracamy się do wszystkich członków PTBR o wzmożenie działań w kierunku rzetelnego informowania opinii publicznej o sprawach energetyki jądrowej i związanych z nią zagadnień ekologicznych.

2) Zarząd Główny wystosuje pismo o podobnej treści do senatów szkół wyższych i Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego, kończąc je apelem o wprowadzeniu problematyki energetyki jądrowej i ochrony radiologicznej do planów studiów odpowiednich wydziałów...”

Realizacja tych dwu uchwał nie zmieniła sytuacji, a kampanie prasowe doprowadziły ostatecznie do likwidacji jeszcze nie narodzonej w Polsce energetyki jądrowej. Wyższe Uczelnie, z wyjątkiem dwu, w ogóle nie odpowiedziały na skierowane do nich pismo prezesa PTBR, nie mówiąc już o wprowadzeniu problematyki ochrony radiologicznej do programów studiów.

W trakcie ósmej kadencji zorganizowano również dwie Szkoły Jesienne. Zgodnie z uchwałą Walnego Zgromadzenia, pierwsza poświęcona była energetyce jądrowej. Problematyka drugiej Szkoły dotyczyła zastosowania techniki radiacyjnej w różnych gałęziach gospodarki narodowej.

Liczba oddziałów Towarzystwa ustabilizowała się. Co prawda stopniowo zanikała działalność Oddziału Poznańskiego, jednakże równocześnie powstał Oddział w Siedlcach. Ustabilizowała się na poziomie 240 osób liczba członków Towarzystwa. Zjazd w Krakowie w 1992 roku połączył kadencję ósmą i dziewiątą. Na prezesa Towarzystwa wybrano profesora Józefa Mayera. Nastąpiła natomiast zmiana na stanowisku skarbnika, którym został dr Krzysztof Pachocki. W trakcie dziewiątej kadencji Zarządu Głównego zorganizowano dwie Szkoły Jesienne. Pierwsza z nich, która zgromadziła największą liczbę uczestników spośród wszystkich Szkół Jesiennych, poświęcona była wpływowi fal elektromagnetycznych na organizmy żywe, a natomiast druga, piętnasta z kolei, dotyczyła napromieniowanej żywności.

10. KADENCJA DZIESIĄTA I JEDENASTA

6.04.1995 – 16.04.1998 – 11.09.2001

W 1995 roku kolejny Zjazd Towarzystwa powrócił do Warszawy. Kończył on kadencję dziewiątą i jednocześnie okres prezesury prof. Józefa Mayera. Na prezesa Towarzystwa wybrano prof. Antoniego K. Gajewskiego, sekretarzem ponownie została dr Małgorzata Rochalska, a skarbnikiem dr Krzysztof Pachocki. W trakcie kadencji dziesiątej zorganizowano dwie szkoły jesienne. Pierwsza zatytułowana była „Czarnobyl – 10 lat później – skutki zdrowotne skażenie środowiska i żywności”, a druga „Radon – występowanie i konsekwencje”. W czasie tej kadencji rozpoczęto szereg działań, których zakończenie nastąpiło dopiero w kadencji jedenastej. Pierwszym z nich było wystąpienie do IARR z wnioskiem o zorganizowanie Kongresu tego Stowarzyszenia w 2003 roku w Polsce. Prezydent Rzeczypospolitej wyraził zgodę na objęcie patronatu honorowego nad Kongresem. Przewodnictwo komitetu organizacyjnego zgodził się objąć Prezydent Warszawy. Poparcie dla Kongresu wyrazili Prezesi PAN i PAA. Pomimo przygotowania wszystkich materiałów zgodnie z życzeniami IARR i starań czynionych przez prof. K. Chomiczewskiego w czasie posiedzenia władz IARR organizację Kongresu przyznano Austrii. Druga inicjatywa związana była z organizacją Kongresu ESRB w 1998 roku. Sugestie w tej sprawie wpływały od władz tego Stowarzyszenia. Niewątpliwym zaskoczeniem było więc przyznanie Włochom organizacji Kongresu ESRB, który odbył się na Capri.

W czasie tej kadencji rozpoczęły się też przygotowania do obchodów 100-lecia odkrycia radu i polonu przez Marię Skłodowską-Curie. Na wrzesień 1998 rok zaplanowano międzynarodową konferencję: The Discovery of Polonium and Radium – its Scientific and Philosophical Consequences. Benefits and Threats for Mankind. Na czele Komitetu Honorowego obchodów stanął Pan Aleksander Kwaśniewski, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, a wiceprzewodniczącymi byli prof. Leszek Kuźnicki, Prezes PAN i prof. Joseph Rotblat, Laureat Nagrody Nobla. W skład Komitetu Honorowego weszło ponadto kilkanaście wybitnych osób z całego świata między innymi prof. Helene Langerin-Joliot i Pierre Joliot. Prezes PTBR prof. Antoni K. Gajewski został powołany w skład Komitetu Naukowego obchodów. Ostatecznie Konferencja odbyła się w dniach 17-20 września 1998 roku w Warszawie. Wzięło w niej udział 106 uczonych zagranicznych w tym 13 laureatów nagrody Nobla i około 160 uczestników krajowych. W jednej z dys-

kusji plenarnych głównym mówcą był były Prezes naszego Towarzystwa prof. Jerzy Kroh. Niezależnie od organizowanych przez władze państwowe oficjalnych obchodów, również PTBR organizował wykłady i konferencje. Na szczególne podkreślenie zasługuje wspaniale zorganizowana przez Oddział Krakowski konferencja poświęcona życiu i dziełu Marii Skłodowskiej-Curie.

Zanim doszło do obchodów 100-lecia odkrycia radu i polonu w Siedlcach odbył się kolejny, jedenasty Zjazd członków Towarzystwa. Na Prezesa ponownie wybrany został prof. Antoni K. Gajewski. Na swoich stanowiskach pozostali też dr Małgorzata Rochalska (sekretarz) i dr K. Pachocki (skarbnik). W czasie Zjazdu tradycyjnie wręczono nagrody PTBR. Na członka honorowego wybrano prof. Władysława Pękale.

Jedenasta, ciągle trwająca kadencja zaznaczyła się przede wszystkim organizacją XXX Kongresu ESRB (Europejskie Towarzystwo Biologii Radiacyjnej). Kongres, który odbył się w Warszawie zgromadził 180 uczestników z 36 krajów. Część naukowa Kongresu składała się z 12 sesji tematycznych. Ogółem przedstawiono 26 wykładów (w tym 13 na zaproszenie organizatorów), 59 doniesień naukowych i 111 plakatów. Według zgodnej opinii uczestników Kongresu i przedstawicieli władz ESRB (prof. prof. H. Kol, M. Harms-Ringdahl, J. Bonvier), zarówno organizacja jak i poziom naukowy Kongresu w pełni spełniły oczekiwania i umożliwiły realizację podstawowego zadania Kongresu to jest jak najlepszą prezentację wyników prowadzonych w Europie badań radiobiologicznych. Sukces Kongresu był oczywiście wynikiem intensywnych prac Komitetów Organizacyjnego i Naukowego. Nie do przecenienia jest jednak rola jaką odegrali w organizacji i sukcesie Kongresu dwaj koledzy: dr hab. Marek Janiak (Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego) i dr hab. Andrzej Wójcik (Sekretarz Naukowy Kongresu).

Sukcesem zakończyła się również organizowana w 2000 roku XVIII Szkoła Jesienna poświęcona oddziaływaniom biologicznym, ryzyku zdrowotnemu i ochronie przed polami elektromagnetycznymi.

W czasie dziesiątej i jedenastej kadencji liczba członków Towarzystwa wahała się wokół 300 osób. Stałym członkiem wspierającym był Instytut Fizyki Jądrowej w Krakowie. Okresowymi członkami wspierającymi były instytuty: Energii Atomowej w Świerku i Instytut Chemii i Techniki Jądrowej w Warszawie. Pośrednio za członka wspierającego można także uznać Państwowy Zakład Higieny, na terenie którego znajduje się biuro Zarządu Głównego. Sale PZH udostępniane są bezpłatnie także na zebrania Zarządu Głównego i Oddziału Warszawskiego.

Kadencja jedenasta jeszcze trwa. Jej podsumowanie nastąpi za miesiąc w czasie XII Zjazdu Towarzystwa w Krakowie.

11. ZARZĄD GŁÓWNY, KOMISJA REWIZYJNA, SĄD KOLEŻEŃSKI

Zarząd Główny

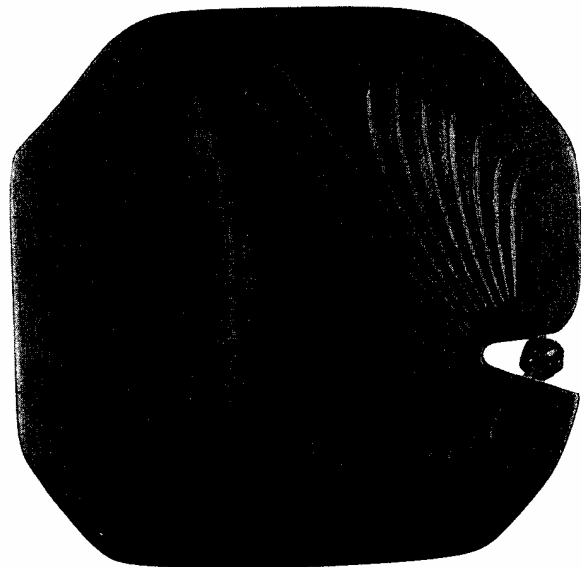
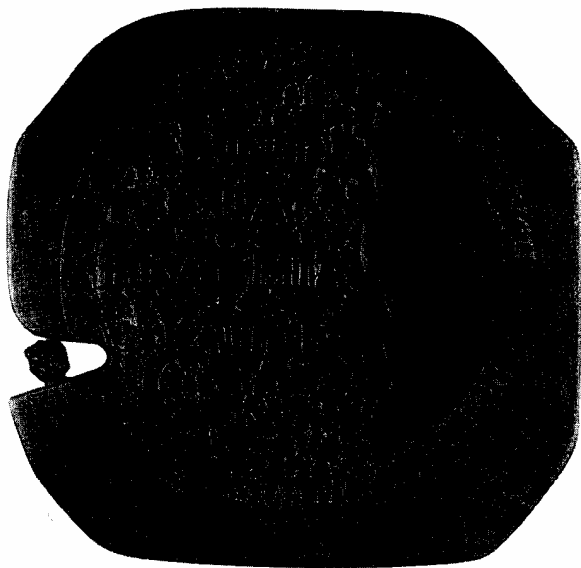
Profesor Jerzy Kroh piastował godność Prezesa Towarzystwa przez trzy kadencje, pozostali prezesi pełnili funkcję przez dwie kadencje. W skład Zarządu Głównego wchodziło łącznie 61 osób. Wykaz członków Zarządu Głównego i pełnionych przez nich funkcji podano wyżej. Najdłużej, bo przez 24 lata członkiem Zarządu był profesor Antoni K. Gajewski, spośród sekretarzy Zarządu Głównego rekordzistką jest dr Małgorzata Rochalska, która wytrwała w tej roli przez ostatnie 19 lat.

Jak wynika z akt Towarzystwa, od pierwszego Zjazdu Zarząd Główny zbierał się na posiedzeniach plenarnych sto dziesięć razy. Zaplanowane na 11 września 2001 roku posiedzenie będzie więc z kolei sto jedenastym.

Działalność Zarządu Głównego zasadzała się w dużej mierze na życzliwej współpracy kilku pracowników administracyjnych. Towarzystwo zatrudniało kolejno (najczęściej po dwie osoby równocześnie) panie Izabelę Bowbelską, Bonę Zalewską, Stanisławę Wawrzykowską, Marię Żiżka i Urszulę Ługowską. Wszystkie wymienione osoby łączyły z Towarzystwem mocne nici sympatii i tym tylko można tłumaczyć ich wieloletnią pracę w sekretariacie i księgowości za symboliczne wynagrodzenie. Autorowi nie znane są losy Pani Bony Zalewskiej. Panie Izabela Bowbelska, Stanisława Wawrzykowska i Maria Żiżka zmarły w ubiegłych latach, a Pani Urszula Ługowska ze względu na pracę zawodową przerwała współpracę z Towarzystwem. Przez dwa lata Towarzystwo nie zatrudniało pracowników administracyjnych. Całość prac sekretariatu prowadziła w tym czasie (1995-1996) sekretarz dr M. Rochalska, a księgowości – skarbnik dr K. Pachocki. Od 1996 roku w sekretariacie Towarzystwa pracuje Pani Małgorzata Markowska, natomiast sprawy księgowości w dalszym ciągu prowadzi skarbnik dr K. Pachocki.

Komisja Rewizyjna

Wykaz członków Komisji Rewizyjnej podano powyżej. W skład Komisji wchodziło łącznie 28 członków Towarzystwa, a jej pracom przewodniczyło 9 osób.

Awers i rewers medalu Marii Skłodowskiej-Curie – projekt artysty plastyka Józefa Markiewicza z 1983 r.

Komisja Rewizyjna odbywała 2-3 posiedzenia w każdej kadencji. Dziewięciokrotnie (z wyjątkiem pierwszego Zjazdu) Komisja Rewizyjna przedstawiła Walnemu Zebraniu Członków Towarzystwa wniosek o udzielenie absolutorium Zarządowi Głównemu.

Sąd Koleżeński

Wykaz członków Sądu Koleżeńskiego podano powyżej. Tylko w czasie dwu kadencji Sąd Koleżeński wyłonił ze swego składu przewodniczącego. Szczęśliwie Sąd Koleżeński nie miał do dzisiaj potrzeby zorganizowania ani jednego posiedzenia.

12. ZJAZDY TOWARZYSTWA

Najbliższy Zjazd Towarzystwa, który odbędzie się 10-12 września 2001 roku w Krakowie, będzie dwunastym w historii PRBR. Zestawienie wszystkich zjazdów, liczby uczestników, wygłoszonych referatów i doniesień przedstawiono powyżej. Dotychczasowe Zjazdy tradycyjnie odbywały się w kwietniu. Tradycję tę zapoczątkowano w 1972 roku, o czym dowiadujemy się z komunikatu Zarządu Głównego PTBR z dnia 15 stycznia 1972 roku.

„... Kwiecień miesiącem PTBR. Prezes ZG PTBR, profesor Jerzy Kroh, zwrócił się w imieniu Zarządu do honorowego członka naszego Towarzystwa, profesor Alicji Dorabiałskiej, z prośbą o zasugerowanie terminu (miesiąca) związanego z działalnością naukową Marii Skłodowskiej-Curie, w którym odbywałyby się w przyszłości Zjazdy oraz imprezy i uroczystości organizowane przez PRBR. W odpowiedzi profesor Drobalska przesała na ręce Prezesa list, w którym uzasadnia pogląd, iż najwłaściwszym miesiącem na tego rodzaju okazje byłby kwiecień, ponieważ z nim wiążą się najdonioślejsze odkrycia i prace znakomitej Rodaczki (w kwietniu 1896 roku M. Skłodowska-Curie ogłosiła również pierwszą pracę dotyczącą zagadnień badań radiacyjnych). Zarząd Główny akceptował propozycję i przekazał Pani Profesor serdeczne podziękowania, zawiadamiając ją także o swej decyzji uznania kwietnia miesiącem PTBR...”

Dwunasty kolejny Zjazd odbędzie się jednak we wrześniu. Zdecydowały o tym warunki ekonomiczne. W kwietniu, w żadnym z uniwersyteckich miast w Polsce, w których są oddziały Towarzystwa nie można korzystać z tańszych noclegów w Domach Akademickich.

W Zjazdach Towarzystwa brało udział najczęściej od 150 do 160 osób. Niektóre Zjazdy były liczniejsze (1973 i 1979), a niektóre mniej liczne (1989 i 1992). Liczba komunikatów z chemii radiacyjnej stopniowo wzrastała w latach 1973-1983, a następnie ustabilizowała się na poziomie około 40 referatów. Liczba doniesień z radiobiologii była największa w 1979 roku, a następnie ustabilizowała się na poziomie około 30 referatów. Jak podano w wyżej zamieszczonej tabeli, oprócz dwu zasadniczych kierunków badań (chemia radiacyjna i radiobiologia) na Zjazdach prezentowana była również inna tematyka naukowa, najczęściej związana z promieniowaniem niejonizującym.

13. SZKOŁY JESIENNE

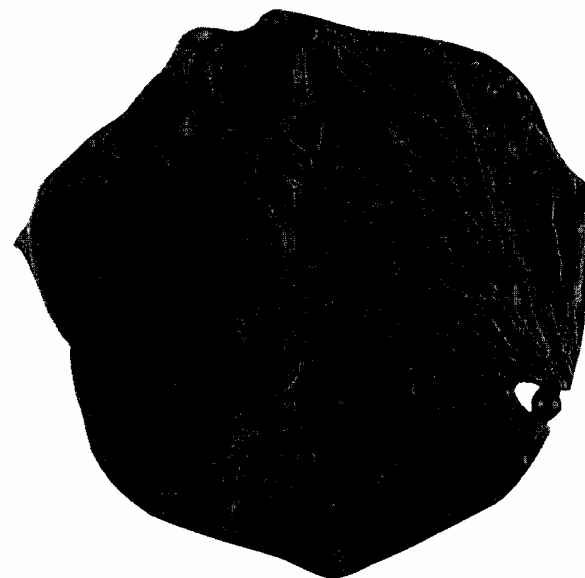
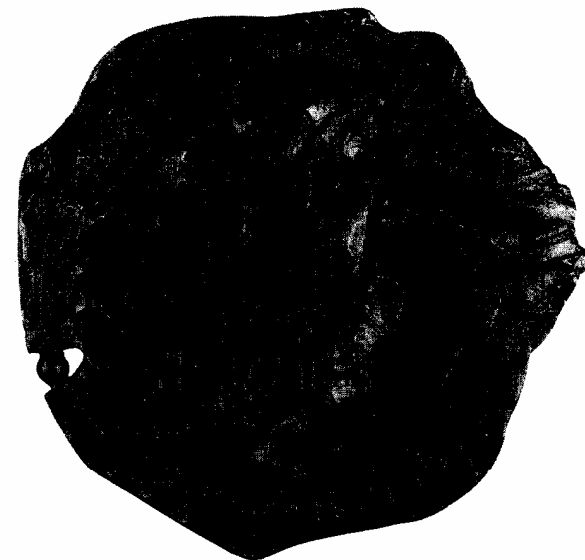
Oprócz medalu im. Marii Skłodowskiej-Curie i nagród naukowych Szkoły Jesienne są trzecią instytucją Towarzystwa. Zestawienie obrazujące zakres ich działalności merytorycznej, liczby uczestników i innych szczegółów przedstawiono obok w tabelach.

Pierwsza Szkoła Jesienna odbyła się już w 1970 roku, a ostatnia, osiemnasta z kolei w 2000 roku. We wszystkich Szkołach Jesiennych wzięło udział 1143 uczestników. Byli wśród nich pracownicy naukowcy, pracownicy Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych, pracownicy Wydziałów Ochrony Środowiska w gminach, jak również pracownicy spółdzielni produkcyjnych i zakładów przemysłowych oraz prywatni przedsiębiorcy. Z wyjątkiem szkoły numer sześć, która odbyła się w Kowarach, wszystkie pozostałe odbywały się w Zakopanem.

Każda Szkoła Jesienna miała swego kierownika naukowego. Pięciokrotnie funkcję tę pełnił prof. Z. Zagórski, trzykrotnie prof. S. Szmigielski, dwukrotnie profesorowie S. Andrzejewski, W. Pekała, a prof. W. Fiszer, dr J. Huczkowski, prof. J. Sabliński, prof. Z. Bałtrukiewicz i prof. S. Lipski, dr K. Pachocki, dr M. Rochalska i mgr D. Grabowski pełnili tę funkcję tylko raz.

14. MEDAL IM. MARII SKŁODOWSKIEJ-CURIE

Medal imienia patronki Towarzystwa ustanowiono na mocy decyzji Zarządu Głównego Towarzystwa z dnia 20 marca 1980 roku. Postanowiono też, że medale nadawane będą wybitnym polskim uczonym, zasłużonym w dziedzinie badań

Awers i rewers medalu Marii Skłodowskiej-Curie – projekt artystki plastyczki Hanny Jelonek z 1998 r.

radiacyjnych, oraz uczonym zagranicznym, którzy ponadto przyczynili się do rozwoju badań radiacyjnych w Polsce.

Medal odlewany w brązie zaprojektował nieżyjący już warszawski artysta plastyk Józef Markiewicz. Na jego awersie umieszczono podobiznę Marii Skłodowskiej-Curie i sentencję „sin sua premia laudi” (niech zasługa zyskuje właściwą sobie nagrodę), a na rewersie symboliczne promieniowanie alfa, beta i gamma emitowane przez grudkę metalu imitującego materiał promieniotwórczy (patrz rycina). Na rewersie grawerowany jest też numer medalu oraz imię i nazwisko laureata. W 1985 r. w trakcie odlewania kolejnej serii medali matryca uległa zniszczeniu. Nową wersję medalu, zachowując wszystkie zasadnicze elementy pierwotnego wzoru zaplanowała artystka plastyczka Hanna Jelonek. Nowa wersja różni się przede wszystkim nieco bardziej wypukłą podobizną Marii Skłodowskiej-Curie oraz bardziej obłymi kształtami (rycina).

Medal nadawany jest w głosowaniu tajnym przez Zarząd Główny. Wnioskodawcami mogą być członkowie Prezydium Zarządu Głównego i Przewodniczący Komisji Nagród. Po raz pierwszy medale wręczono w czasie Zjazdu Wrocławskiego w 1983 roku, a następnie w trakcie kolejnych Zjazdów Towarzystwa. W roku 2001 zostaną nadane cztery dalsze medale o numerach od 25 do 28 (patrz niżej).

15. LAUREACI MEDALU IM. MARII SKŁODOWSKIEJ-CURIE

08.04.1983 Wrocław	nr 1 prof. dr F.S. Dainton (W. Brytania)
	nr 2 prof. dr Maria Kopeć
	nr 3 prof. dr Bogusława Jeżowska-Trzebiatowska
18.04.1986 Łódź	nr 4 prof. dr Jerzy Kroh
	nr 5 prof. dr Tadeusz Rudnicki
	nr 6 prof. dr I.F. Fowler (W. Brytania)
	nr 7 prof. dr A.K. Pikajew (ZSRR)
30.03.1989 Poznań	nr 8 prof. dr A. Charlesby (W. Brytania)
	nr 9 prof. dr Antoni Dancewicz
	nr 10 prof. dr Józef Mayer
	nr 11 prof. dr K. Trott (W. Brytania)

02.04.1992 Kraków	nr 12 prof. dr R.H. Schuler (USA)
	nr 13 prof. dr J. Beer (Polska, USA)
	nr 14 prof. dr Zenon Bałtrukiewicz
	nr 15 prof. dr Władysław Pękala

06.04.1995 Warszawa	nr 16 prof. dr Adolphe Chapiro (Francja)
	nr 17 prof. dr Larry Kevan (USA)
	nr 18 prof. dr Jan Skolyszewski
	nr 19 prof. dr Zbigniew Zagórski

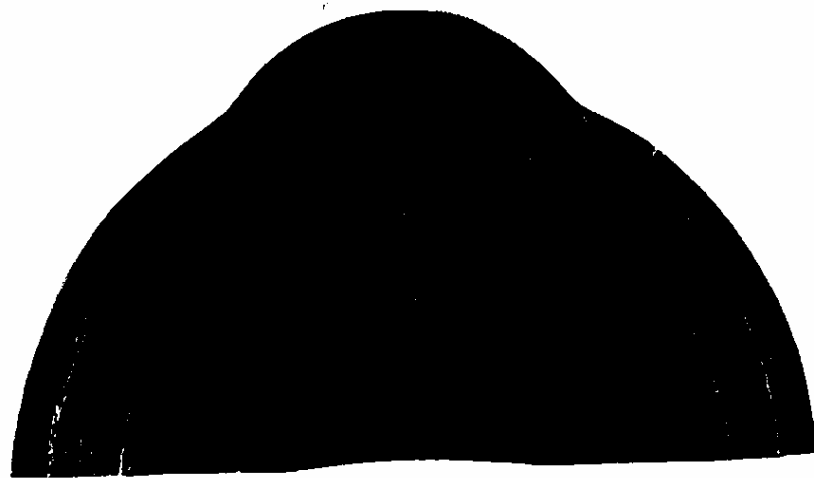
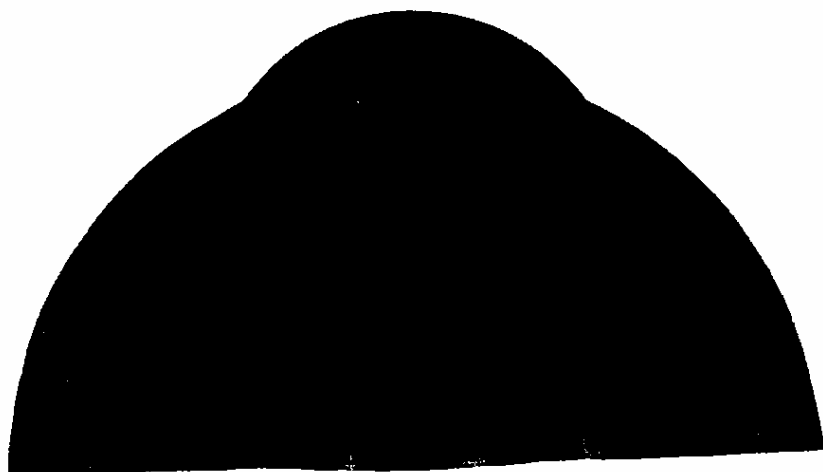
16.04.1998 Siedlce	nr 20 prof. dr Jacqueline Belloni (Francja)
	nr 21 prof. dr Jack A. Salomon (W. Brytania)
	nr 22 prof. dr David Armstrong (Kanada)
	nr 23 prof. dr Christopher Potten (W. Brytania)
	nr 24 prof. dr Irena Szumiel

11.09.2001 Kraków	nr 25 prof. dr Christian Streffer (Niemcy)
	nr 26 prof. dr Clemens von Sonntag (Niemcy)
	nr 27 prof. dr Andrzej Płonka
	nr 28 prof. dr Zbigniew Szołt

16. NAGRODY NAUKOWE

Nagrody naukowe jako instytucja Polskiego Towarzystwa Badań Radiacyjnych zostały wprowadzone pod koniec 1970 roku. Początkowo w latach 1970-1973 nadawano je co roku, a następnie co trzy lata w trakcie kolejnych Zjazdów Towarzystwa. W związku z wymuszonym sytuacją polityczną przełożeniem Zjazdu Towarzystwa z 1982 na 1983 rok nagrody naukowe wypłacono w 1982 roku, a dyplomy wręczono w czasie Zjazdu 1983 roku.

Komisję Nagród wyłania Zarząd Główny ze swego składu (wyjątkowo spośród osób dokooptowanych do Zarządu Głównego). W dotychczasowej historii Towarzystwa Komisji Nagród przewodniczyli: Z. Zagórski (1970-1973), A. Danysz (1976), J. Liniecki (1979-1982), J. Mayer (1986), W. Pękala (1989-1995), Elżbieta Nagler-Kalecińska (1995-2001). Członkami Komisji byli: S. Andrzejewski,

Awers i rewers statuetki nagrody naukowej PTBR – projekt artystki plastyczki Hanny Jelonek z 1998 r.

A. Cybulska-Wasilewska, K. Chomiczewski, J. Danysz, A. K. Gajewski, J. Gębicki, J. Kaleciński, M. Kopeć, S. Łukiewicz, T. Mosiniak, M. Rochalska, S. Szmigiel-ski, H. Wincel, B. Zabielski.

Do obowiązków Komisji Nagród należy rozpatrywanie wniosków o nagrody, wyznaczenie recenzentów prac zgłoszonych do nagrody i przedstawienie ostatecznych wniosków Zarządowi Głównemu. Podobne postępowanie przeprowadza Komisja w sprawie wniosków o nadanie medalu im. Marii Skłodowskiej-Curie.

W latach 1970 i 1971 przyznano nagrody za najlepsze prace naukowe. W 1973 roku zmieniono regulamin i przyznano nagrody za najlepsze komunikaty wygłoszone w czasie Zjazdu Towarzystwa w Łodzi. W zestawieniu poniżej podano pełen skład zespołów, które przygotowały te komunikaty, pomimo że nagrodami pieniężnymi wyróżniono jedną lub kilka osób w zespole. Nazwiska tych osób podkreślono. Od 1976 roku powrócono do przyznawania nagród za najlepsze prace naukowe i wprowadzono podział nagród na nagrody w dziedzinie chemii radiacyjnej i w dziedzinie radiobiologii. W każdej dziedzinie przyznawane są nagrody pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia. Liczbę nagród każdego stopnia na wniosek Komisji Nagród ustalał zawsze Zarząd Główny.

Wysokość nagród wahała się od 1500 zł w latach 1970-1976 do 2 000 000, czyli 200 zł, w 1995 roku. W roku 1998 odstąpiono od przyznawania nagród finansowych. Wprowadzono natomiast nagrodę symboliczną w formie statuetki. Statuetkę w kolorze złotym (nagroda I^o), srebrnym (nagroda II°), brązowym (nagroda III°) (patrz rycina), zaprojektowała artystka plastyczka Hanna Jelonek. Jej projektu są również wzory dyplomów. W wypadku nagród zespołowych statuetkę otrzymuje tylko pierwszy autor. Pozostali otrzymują jedynie dyplomy.

Dotychczas laureatami nagród naukowych były 152 osoby, w tym 26 uczonych zagranicznych. Najczęściej (siedmiokrotnie) nagrodą wyróżniono profesora Jerzego Kroh, prof. Jacek Michalik i prof. Irena Szumiel byli wyróżnieni sześciokrotnie, profesorowie: A. Płonka, Z. Zagórski otrzymali nagrodę czterokrotnie, doktorzy W. Bartczak i J. Grodkowski oraz profesor A. Dancewicz i dr hab. Z. Flis-Pietrzak – trzykrotnie. Piętnaście osób wyróżniono nagrodą dwukrotnie. Laureatów nagród naukowych w latach 1970-2001 podano poniżej, zgodnie z zapisami znajdującymi się w aktach Towarzystwa.

17. LAUREACI NAGRÓD NAUKOWYCH PTBR⁴

1971 r.

prof. dr Andrzej Danysz

nagroda indywidualna za prace nad kompozycjami leków radioochronnych

mgr Janusz Gawłowski,
mgr inż. Jan Niedzielski

nagroda zespołowa za cykl 12 prac dotyczących radiolizy gazowego etylenu

1972 r.

mgr Czesław Stradowski

nagroda indywidualna za serię 5 publikacji przyczyniających się do wyjaśnienia procesów radiolizy roztworu stałego NaOH w ciężkim i lekkim lodzie metodą zdejmowania widm absorbcyjnych na spektromonitorze

dr Teresa Achmatowicz-Szmajke

nagroda indywidualna za opracowanie metody termopolimeryzacji radiacyjnej politereftalanu etylenu w wodnych roztworach akryloamidu, metakrylomidu i nienasyconych kwasów tłuszczowych

dr Andrzej Robalewski

nagroda indywidualna za opracowanie szczepienia radiacyjnego politereftalanu etylenu w obecności inhibitorów o działaniu nieselektywnym, typu jodków metali

1973 r.

dr Henryk Wincel

nagroda specjalna za komunikat zjazdowy na temat spektrofotometru masowego do badań radiacyjno-chemicznych

mgr Witold Bartczak⁵,
H. Sugier

nagroda zespołowa za komunikat zjazdowy na temat powierzchniowego centrum F i jego udziału w radiolizie kryształów jonowych

prof. Jerzy Kroh,
dr Maria Wypych

nagroda zespołowa za komunikat zjazdowy na temat pierwotnych procesów podczas radiolizy zamrożonych ketonów alifatycznych

mgr Zbigniew Zimek,
prof. Z. Zagórski

nagroda zespołowa za komunikat zjazdowy na temat kinetyki zmian autoabsorpcji promieniowania Cerenkova w czasie trwania impulsu promieniowania jonizującego

mgr Magda Jeleńska,
dr hab. A. Dancewicz

nagroda zespołowa za komunikat zjazdowy na temat chemicznych zmian w kolagenie napromienionym w warunkach beztlenowych

dr Elżbieta Jaworska

nagroda indywidualna za komunikat zjazdowy na temat wpływu warunków wulkanizacji radiacyjnej lateksu kauczuku naturalnego na przebieg radiolizy niektórych substancji niekauczukowych

mgr Lucjan Mazurek,
H. Sugier

nagroda zespołowa za komunikat zjazdowy na temat efektu gamma-woltaicznego w układzie miedź – tlenek miedziawy

J. Sarosiek,
H. Woźakowska-Natkaniec

nagroda zespołowa za komunikat zjazdowy na temat konkurencji między gatunkami *Drepnocyclus uncinatus* i *Mnium pseudopunctatum* przy różnych poziomach ciągłego promieniowania podłoża w warunkach naturalnych

⁴ Wszystkie dane podano zgodnie z zapisem w aktach Towarzystwa

⁵ Podkreślono autorów wyróżnionych nagrodą pieniężną

mgr Henryka <u>Ślebocka</u> , mgr W. Reimschüssel	nagroda zespołowa za komunikat zjazdowy na temat wpływu rozpuszczalnika i rodzaju kationu na kinetykę wymiany izotopowej chloru pomiędzy jonami Cl ⁻ i chlorotiono-fos- foranem dwufenylovym
mgr W. Reimschüssel, J. Rutkowski, Barbara <u>Surma</u>	nagroda zespołowa za komunikat zjazdowy na temat zastosowania ²² Na, ⁴⁵ Ca i ³³ S w badaniach procesu impregnacji drewna siar- czynowymi roztworami warzelnymi
dr Jan <u>Dzięgielewski</u> , M. Dzięgielewska, B. Jeżowska-Trzebiatowska, H. <u>Kozłowski</u> , E. <u>Kalecińska</u>	nagroda zespołowa za komunikaty zjazdowe na tematy: gama radioliza kwasu 6-aminopenicylanowego i jego pochod- nych oraz wpływ promieniowania gamma na wiomycynę i siarczany wiomycyny
J. Kaleciński, I. <u>Nawojka</u> , dr inż. Antoni <u>Kowalski</u>	nagroda zespołowa za komunikat zjazdowy na temat efektu poradiacyjnego w procesie sulfoutleniania n-parafin
mgr Włodzimierz <u>Bogus</u> , J. <u>Perkowski</u> , mgr Ewa <u>Bocian</u> , S. <u>Pszona</u> , B. <u>Ziemia-Żak</u>	nagroda zespołowa za komunikat zjazdo- wy na temat aberracji chromosomowych w limfocytach ludzkich napromienionych in vitro protonami o energii 7,4 MeV
I. <u>Kozaryn</u> , Z. <u>Wójcikowa</u> , P. <u>Radola</u>	nagroda zespołowa za komunikat zjazdo- wy na temat wpływu frakcjonowanego napromienienia promieniami X na siłę dzia- łania i farmakokinetykę morfiny
K. Ostrowski, A. <u>Dziedzic-Gocłowska</u> , B. W. <u>Stachowicz</u>	nagroda zespołowa za komunikaty zjazdowe na temat radiacyjnie indukowanych defektów strukturalnych mineralnych

C. J. <u>Michalik</u>	składników tkanek jako znaczników biolo- gicznych
dr hab. Z. Szot, E. <u>Żylicz</u> , R. <u>Zabłotna</u> , J. Geisler, T. <u>Burakowski</u>	nagroda zespołowa za komunikat zjazdowy na temat efektywności Na ₃ CaDTPA, Na ₃ ZnDTPA oraz Na ₃ MnDTPA w usuwaniu skażeń wewnętrznych niektórych radionuklidami
1976 r. prof. Jerzy Kroh, E. Szajdzińska, W. Świątkowski	nagroda zespołowa za cykl prac z zakresu zastosowania różnicowej analizy termicznej w chemii radiacyjnej
A. Piekarska, A. Płonka, doc. H. Wincel, Z. Łuczyński, W. Malicki, M. Chojecki	nagroda zespołowa II ^o za cykl prac z zakre- su jonowo-cząsteczkowej reakcji w fazie gazowej
prof. J.A. Beer, I. Szumiel, M. Walicka, D. Budzicka, O. Rosiek	nagroda zespołowa II ^o za cykl prac z zakre- su krzyżowej wrażliwości komórek limfocy- tów na promieniowanie ultrafioletowe i rtg
doc. A.M. Foryś, A. Jówka, I. Szamrej	nagroda zespołowa II ^o za cykl badań nad radiolizą siarkowodoru
doc. A. M. Dancewicz, M.M. Jeleńska, E. Przygoda	nagroda zespołowa II ^o za cykl prac z zakre- su badań nad wpływem promieniowania jo- nizującego na kolagen

prof. A. Chodera,
K. Szczawińska,
D. Cenajek,
Z. Wójciak,
I. Kazaryn

1979 r.

dr Witold Bartczak,
prof. Jerzy Kroh,
dr Elżbieta Romanowska,
dr hab. Czesław Stradowski

doc. Janusz Beer

doc. dr A. K. Gajewski,
dr K. Majewska,
dr K. Chomiczewski,
dr M. G. Słowikowska,
prof. A. Kulig

dr Jacek Michalik,
prof. Larry Kevan

dr W. Dziądziela,
mgr Janusz Rosiek

prof. Z.P. Zagórski,
dr J.P. Suwalski,
dr K. Bobrowski

nagroda zespołowa II° za cykl prac z zakresu wpływu środków radioochronnych na zmiany odczynowości ustroju napromienionego na leki psychotropowe

nagroda zespołowa I^o za cykl prac dotyczących badania efektów tunelowania w chemii radiacyjnej

nagroda indywidualna II° za pracę przeglądową na temat późnych efektów promieniowania mierzonych zdolnością proliferacyjną populacji komórkowych

nagroda zespołowa II° za pracę nad zależnością pomiędzy typem i szybkością rozwoju zaćmy u myszy napromienionych w różnym wieku

nagroda zespołowa II° za 2 prace na temat relaksacji spin-sieć prostych rodników stabilizowanych w matrycach szklistych i polikrystalicznych

nagroda zespołowa III° za badanie procesu radiolizy celulozy

nagroda zespołowa III° za badanie radiolizy impulsowej wodnych roztworów wodorotlenków czteroalkiloamoniowych

mgr M. Rochalska,
prof. Z. Szot,
W. Ardet

1982 r.

Witold Bartczak,
Maria Hilner,
Jerzy Kroh

Grzegorz Boguta,
Antoni M. Dancewicz

Zbigniew P. Zagórski

Zofia Pietrzak-Flis,
I. Radwan,
L. Indeka

Irena Szumiel,
Ewa Budzicka,
Elżbieta Niepokójczycka,
Danuta Włodek,
Janusz Beer

Krzysztof Bobrowski,
Jan Grodkowski,

nagroda zespołowa III° za cykl prac nad inkorporacją trytu w różnej postaci chemicznej do tkanek zwierząt

nagroda zespołowa I^o za cykl publikacji dotyczących teoretycznej interpretacji zjawisk lokalizacji ładunków w układach skondensowanych, określenia udziału procesów relaksacyjnych w tych zjawiskach oraz nowych modeli zlokalizowanych stanów elektronu w amorficznych układach polarnych i jonowych

nagroda zespołowa I^o za cykl 3 publikacji dotyczących reakcji rodników aminokwasów aromatycznych w napromienionych roztworach wodnych

nagroda indywidualna II° za opracowanie monografii pt. „Sterylizacja radiacyjna”

nagroda zespołowa II° za pracę dotyczącą inkorporacji trytu w płynach ustrojowych i tkankach zwierząt

nagroda zespołowa II° za pracę dotyczącą wrażliwości na promieniowanie komórek białaczkowych myszy

nagroda zespołowa III° za cykl 5 publikacji poświęconych radiolizie związków cztero-

Zbigniew P. Zagórski	alkiloamoniowych i benzynotrójalkiloamoniowych
Czesław Stradowski, Marian Wolszczak, Jerzy Kroh, V. Buxton	nagroda zespołowa III ^o za cykl 5 publikacji dotyczących struktury pułapek elektronowych w zamrożonych układach wodnych w zakresie temperatur 4.2–77 K
Stanisław Muszyński, Susumu Hiraiwa, Sachihiko Tanaka	nagroda zespołowa III ^o za cykl publikacji dotyczących nowych mierników uszkodzeń somatycznych u roślin wyrosłych z napromienionych nasion
1986 r. prof. J. Kroh, prof. A. Płonka, dr E. Szajdzińska-Piętek, dr W. Lefik, dr W. Bogus, dr H. Wypych	nagroda zespołowa I ^o w dziedzinie chemii radiacyjnej. Tematu nagrodzonych badań nie udało się ustalić
prof. I. Szumiel, dr D. Włodek	nagroda zespołowa I ^o w dziedzinie radiobiologii. Tematu nagrodzonych badań nie udało się ustalić
dr J. Grodkowski	nagroda indywidualna II ^o w dziedzinie chemii radiacyjnej. Tematu nagrodzonych badań nie udało się ustalić
prof. W. Pękala, mgr T. Spodenkiewicz-Iżycka	nagroda zespołowa III ^o za podręcznik „Technika izotopowa i radiacyjna w przemyśle włókienniczym”

1989 r. prof. A. Płonka	nagroda indywidualna I ^o za monografię „Time dependent Reactivity of Species in Condensed Media”
dr K. Bobrowski, dr P.K. Das, dr J. Holcman, prof. K.L. Wierzchowski, dr K. Bhatfacharyya, dr S. Rajadurai, dr M. Ciurak, mgr R. Łubis	nagroda zespołowa I ^o za cykl 9 publikacji dotyczących generacji i przenoszenia ładunku w modelowych związkach ważnych biologicznie
dr A. Gasińska, dr G.D. Wilson, dr de Reniter-Bootsma, dr A. Davids, dr J.A.G. Folkard, dr J.F. Fowler	nagroda zespołowa II ^o za cykl 3 publikacji dotyczących radiobiologicznych badań nad względną skutecznością biologiczną neutronów prędkich
prof. W. Pękala, dr J. Rosiak, dr K. Burczak, mgr J. Olejniczak, prof. A. Charlesby, prof. W. Schnabel, prof. J. Kroh, dr hab. N. Piślewski, dr S. Galant, dr S. Idzik, dr A. Rucińska-Rybus, mgr R. Łubis, mgr A. Ratajski, mgr T. Czołczyńska	nagroda zespołowa II ^o za cykl publikacji dotyczących radiacyjnych przemian w polimerach

dr J. Michalik,
prof. L. Kevan

nagroda zespołowa III° za pracę
„Paramagnetic Silver Clusters in Ag-NaA
Zeolite. ESR and Diffuse Reflectance Spectro-
scopic Studies”

1992 r.

prof. S. Bachman,
dr H. Żegota,
dr M. Piętka,
dr A. Żegota

nagroda zespołowa I^o za pracę
„Radiacyjny rozkład mitotoksyny patuliny oraz
badania zmian koncentratu soku jabłkowego

prof. Andrzej Płonka

nagroda indywidualna II° za cykl 8 prac

mgr M. Dobrzyńska,
dr M. Lenarczyk,
prof. A. K. Gajewski

nagroda zespołowa II° za pracę
„Induction of dominant lethal mutation by
combined X-ray-acrylamide treatment in male
mice”

prof. T.J. Kemp,
dr hab. H. Ambroż,
mgr G. Przybytniak,
dr T. Wrońska

nagroda zespołowa III° za pracę
„The intermediates formed by fast atoms
bombardment radiolysis and photolysis
of arendiazonium salts”

dr J.L. Gębicki,
dr L. Gębicka,
dr D. Metodiewa

nagroda zespołowa III° za pracę
„Badanie mechanizmów działania
homoenzymów metodą radiolizy impulsowej”

dr E. Małafiej

nagroda indywidualna II° za pracę „Mikrobio-
logiczna ocena aktywności napromienionych
antybiotyków”

1995 r.

dr hab. Maria Kapiszewska,
prof. G.S. Lange,

nagroda zespołowa I^o za badania mechaniz-
mów uszkodzenia radiacyjnego DNA na

prof. Irena Szumiel

modelu radioodpornego (LY-R) i radioczułe-
go (LY-S) szczepu komórek białaczki mysiej
(L5178Y) na poziomie uszkodzeń pierwotnych
oraz mechanizmów ich naprawy

prof. Jerzy Gębicki,
dr Andrzej Marcinek,
dr Jacek Michalak,
mgr Jacek Rogowski,
dr Jan Adamus,
dr Sławomir Kuberski,

nagroda zespołowa I^o za badania struktury
i reaktywności produktów niskotemperatu-
rowej radiolizy i fotolizy

prof. Piotr Paneth,
dr Marian Wolszczak,
dr Thomas Bally,
dr Weiling Tang,
dr Stephen F. Nelsen,
dr Matthew S. Platz

prof. Stanisław Ignatowicz

nagroda indywidualna II° za pracę nad oceną
skuteczności promieniowania jonizującego
w zwalczaniu szkodników kwarantannowych

dr hab. Jacek Michalik,
mgr Tomasz Wąsowicz,
mgr Janusz Mikosz,
mgr Jarosław Sadło,

nagroda zespołowa II° za badania radiacyjne
atomów i aglomeratów srebra w zeolitach

dr Andre von der Pol,
dr Edward J. Reijerse,
dr Engbert de Boer,
dr Maggie Zamadics,
dr Larry Kevan

prof. Krzysztof Chomiczewski,
dr Jolyon H. Hendry,
dr Christopher S. Potten

nagroda zespołowa III° za badania mechaniz-
mów odnowy nabłonka jelita cienkiego u zwie-
rząt napromienionych dużymi dawkami

dr Jan Grodkowski,
dr Zofia Stuglik,
mgr Grażyna Wieczorek

nagroda zespołowa III° za badania nad radio-
lizą impulsową zieleni melachitowej w roz-
tworach alkoholowych

dr hab. Zofia Pietrzak-Flis,
mgr Paweł Krajewski,
inż. Grażyna Orzechowska

nagroda zespołowa III° za badania zawar-
tości izotopów promieniotwórczych (²⁴⁰Pu
i ¹³⁷Cs) w dawkach dziennych w Polsce po
katastrofie w Czarnobylu

1998 r.

prof. Mieczysław Zielczyński,
dr Natalia Golnik

nagroda zespołowa I^o za cykl 8 publikacji
na temat „Badania zjawiska lokalnej rekombinacji jonów w torach cząsteczek jonizujących i jego wykorzystanie w dozymetrii różnych rodzajów promieniowania wysokiej energii”

dr hab. Anna Gasińska,
dr Dorota Słonina

nagroda zespołowa I^o za badania wewnątrz-
komórkowej promieniowarażliwości chorych
na nowotwory złośliwe ocenianej testem mi-
krojądrowym w limfocytach

dr hab. Zofia Pietrzak-Flis,
Edward Chronowski,
Stanisława Dębińska

nagroda zespołowa II° za badania wchłania-
nia ²²⁶Ra, ²¹⁰Pb i ²¹⁰Po z pożywienia
w Polsce

mgr Ryszard Gorczyca,
mgr Krzysztof Wiśniewski,
dr Krzysztof Pachocki,
dr Zdzisław Różycki

nagroda zespołowa III° za podręcznik
„Ochrona radiologiczna w pracowni
rentgenowskiej – vademecum inspektora
ochrony radiologicznej”

prof. Stanisław Ignatowicz

nagroda indywidualna II° za badania możli-
wości wykorzystania promieniowania jonizu-
jącego do dezynsekcji artykułów rolno-spo-
żywczych oraz opakowań

2001 r.

prof. Jerzy Gębicki,
dr hab. Andrzej Marcinek,
dr Jan Adamus

nagroda zespołowa I^o za cykl prac na temat:
bezpośrednia identyfikacja produktów po-
średnich wybranych reakcji fotochemicznych

dr hab. Andrzej Wójcik,
dr Elisabeth Bruckmann,
dr Gunter Obe,
dr Bertram Opalka

nagroda zespołowa I^o za cykl trzech prac
na temat indukcji wymian chromatyd
siostrzanych przez promieniowanie
jonizujące

prof. Jacek Michalik,
dr Jarosław Sadło,
dr Wacław Stachowicz

nagroda zespołowa II° za cykl prac dotyczą-
cych badań wolnych rodników generowa-
nych radiacyjnie w układach o rozwiniętej po-
wierzchni

prof. Irena Szumiel

nagroda indywidualna II° za pracę „Monito-
ring and signaling of radiation induced da-
mage in mammalian cells

dr Maria Wojewódzka,
dr hab. Marcin Kruszewski,
dr Teresa Iwoneńko,
dr Andrew R. Collins,
prof. Irena Szumiel

wyróżnienie za cykl trzech prac na temat
zastosowań metody kometowej do badań
przesiewowych

18. DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA

Zestawienie przychodów i rozchodów Towarzystwa przedstawiono obok. Głównym źródłem dochodów w latach 1969-1989 były dotacje ministerstw sprawujących opiekę nad Towarzystwem. Dotacje te stanowiły 70% przychodów. W tych latach składki członkowskie przynosiły od kilku do kilkunastu procent dochodów. W roku 1989 wstrzymano dotowanie Towarzystw Naukowych i wprowadzono dotacje celowe na wykonanie określonego dzieła. Towarzystwo uzyskało kilkakrotnie takie dotacje z Komitetu Badań Naukowych z przeznaczeniem na

wydanie wykładów wygłoszonych w czasie szkół jesiennych i na organizację Kongresu ESRB w 2000 roku.

Na wydatki Towarzystwa składają się przede wszystkim wydatki związane z administracją Zarządu Głównego i opłaty składek członkowskich IARR. Stosunkowo niewielką pozycję stanowią delegacje, większość bowiem członków Zarządu Głównego przyjeżdżała na posiedzenia na koszt własny lub instytucji macierzystych.

Jak łatwo zauważyć, Zarząd Główny, a właściwie skarbnicy Towarzystwa prowadzili działalność finansową bardzo gospodarnie. Tylko dziesięciokrotnie doszło do sytuacji, że rozchody przekroczyły dochody Towarzystwa. Jednakże saldo w 1988 roku było dla Towarzystwa groźne. Opis powstałej sytuacji, jak i sposób jej rozwiązania znajdujemy w protokole Komisji Rewizyjnej z dnia 28.03.1990 roku:

„...W związku z utrzymaniem dotacji przez PAA i koniecznością płacenia wysokich jak na możliwości Towarzystwa składek do IARR sytuacja PTBR była wręcz dramatyczna. W tej sytuacji doc. A.K. Gajewski wpłacił na konto Towarzystwa 600 000 zł. W celu podratowania finansów Towarzystwa doc. Gajewski w imieniu ZG zwrócił się do członków z prośbą o jednorazową darowiznę w kwocie od 2 do 7 tys. zł. Prośba ta spotkała się z pozytywnym odzewem i do końca 1989 roku na konto PTBR wpłynęło 315 000 zł. Po kilku miesiącach PTBR zwróciło doc. A.K. Gajewskiemu pożyczoną kwotę, częściowo z dotacji PAA. KR nie dopatrzyła się nieprawidłowości formalnych w decyzji ZG w sprawie darowizny...”

Jak wynika z zamieszczonego obok zestawienia sytuacja finansowa Towarzystwa pod koniec 2000 roku była korzystna.

PRZYCHODY I ROZCHODY PTBR w latach 1969-2000

Rok	Przychody (zł)	Rozchody (zł)	Saldo (zł)
1969	54 120	26 650	27 470
1970	72 745	102 990	- 30 245
1971	80 235	68 970	11 265
1972	85 372	66 150	19 222
1973	132 162	137 983	- 5 821
1974	97 000	97 164	-164

1975	107 858	58 559	49 299
1976	114 625	141 734	- 27 109
1977	129 898	98 777	31 121
1978	124 764	108 245	16 519
1979	123 615	175 421	51 806
1980	114 009	97 696	16 313
1981	133 698	71 266	62 432
1982	194 266	124 543	69 723
1983	295 970	345 312	- 49 342
1984	604 356	437 562	166 794
1985	570 124	530 407	39 717
1986	482 820	381 315	103 505
1987	875 239	901 166	- 25 927
1988	2 086 549	2 485 386	- 398 837
1989	4 464 470	3 370 977	1 093 493
1990	17 487 285	10 596 697	6 890 588
1991	61 674 695	40 828 840	20 845 855
1992	41 686 150	50 119 343	- 8 433 193
1993	283 839 600	209 679 876	74 159 724
1994	308 120 400	208 295 689	99 824 711
1995*	12 053,87	15 267,33	-3 213,46
1996	46 076,91	38 406,07	7670,84
1997	53 245,52	44 846,40	8399,12
1998	2706,97	9871,45	-7 164,48
1999	42 823,58	21 586,52**	21 237,06
2000	146 762,70	102 187,34**	44 575,36

* Dewaluacja polskiej waluty;

** Wysoka nadwyżka przychodów nad rozchodami w 1999 r. spowodowana była wpływami na XXX Kongres Europejskiego Towarzystwa Biologii Radiacyjnej, którego koszty były ponoszone głównie w 2000 r. Taka sama różnica między przychodami i rozchodami w 2000 r. spowodowana była faktem, że ostateczne rozliczenie Kongresu nastąpiło w 2001 r.